
April 2023

Sanktioner 2

Praksisundersøgelse

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-481-5

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	4
Resultater, anbefalinger og tjekliste	9
Læsevejledning	17
KAPITEL 2 OPFYLDELSE AF MATERIELLE BETINGELSER	18
Vurdering af afgørelsen	23
Forudgående afgørelse om sanktion	24
Pligten til at stå til rådighed	27
Afgørelsen om manglende vilje til at stå til rådighed	31
Begrundelse for afgørelsen	35
Inddragelse af alle relevante forhold i sagen	37
Særlige forhold for aktivitetsparate borgere	38
Kommunens tilbud/aktiviteter	41
Ophør af hjælpen	46
KAPITEL 3 KOMMUNENS VEJLEDNING AF BORGEREN	48
Vurdering af vejledningspligten	50
Vejledning efter § 35, stk. 1	51
Vurdering af den udvidede vejledningspligt	53
Vejledning efter § 35, stk. 2	54
KAPITEL 4 FORVALTNINGSRETLIGE REGLER	58
Sagsoplysning	59
Partshøring	63
Ulovlige kriterier eller skøn under regel	66
Klagevejledning	67
Kritik eller bemærkninger i sagen	67
KAPITEL 5 UNDERSØGELSENS METODE	69
Udvælgelse af kommuner	69
Udvælgelse af sager	69
Gennemgang af sager	70
Afgrænsning	71

KAPITEL 1

Sammenfatning

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af sager, hvor borgeren har fået en skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik (herefter kaldet LAS).

BAGGRUND

Baggrunden for undersøgelsen er, at det som en del af *Aftale om mere enkle og skærpede sanktioner, styrket kontrol med snyd og færre fejludbetalinger* blev aftalt, at der skal udarbejdes tre praksisundersøgelser om kommunernes brug af sanktioner, efter reglerne blev ændret. Denne er den anden af de tre undersøgelser, som Ankestyrelsen udarbejder i 2021, 2022 og 2023. I praksisundersøgelserne skal der være et særligt fokus på sanktioner over for aktivitetsparate borgere.

ÆNDRING AF REGLER OM SANKTIONER

Reglerne om sanktioner i lov om aktiv socialpolitik blev ændret den 1. januar 2020. Aftalepartierne bag lovændringerne var enige om at forenkle sanktionsreglerne, så kommunerne får lettere ved at administrere reglerne og begår færre fejl. Det vil styrke borgernes retssikkerhed og gøre det lettere for borgeren at forstå reglerne og konsekvenserne af ikke at stå til rådighed.

Sanktionsaftalen blev således vedtaget med sigte på at forenkle og skærpe sanktionerne, styrke kontrol med snyd og færre fejludbetalinger.

Aftalepartierne var dog samtidig særligt opmærksomme på, at nogle borgere er så udsatte, at det ikke bringer dem tættere på arbejdsmarkedet at sanktionere dem. Af den årsag var aftalepartierne enige om, at det er absolut nødvendigt at opretholde de særlige hensyn over for aktivitetsparate borgere, som var indeholdt i reglerne før 1. januar 2020.

FORMÅL

De tre praksisundersøgelser skal alle give viden om kommunernes anvendelse af reglerne om sanktioner efter den 1. januar 2020, hvor reglerne om sanktioner i lov om aktiv socialpolitik blev ændret.

Denne undersøgelse fokuserer på de lovændringer, som har til formål at forbedre kommunernes muligheder for at pålægge skærpede sanktioner, når en borger udviser manglende vilje til at stå til rådighed. Ændringerne fremgår af boksen nedenfor.

NYE REGLER OM KOMMUNERNES MULIGHEDER FOR AT PÅLÆGGE SKÆRPEDE SANKTIONER VED MANGLENDE RÅDIGHED

- Kommunen kan træffe afgørelse om en skærpet rådighedssanktion, når en borger har fået en afgørelse om en sanktion på grund af manglende opfyldelse af borgere ns rådighedsforpligtelse, og borgeren på ny uden rimelig grund tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed.
- Den skærpede rådighedssanktion, som tidligere kun omfattede jobparate modtagere af hjælp, er blevet udvidet til også at omfatte aktivitetsparate modtagere.
- Kommunen skal samtidig med afgørelsen om en skærpet sanktion træffe afgørelse om, at borgerens sag lukkes, og at hjælpen ophører helt, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem i den aktivitet, som kommunen har anvist.
- Den skærpede rådighedssanktion er blevet ægtefælleafhængig. Det betyder, at kommunen skal træffe afgørelse om, at ægtefællens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis den borger, som ikke har levet op til sin rådighedsforpligtelse, i en hel kalendermåned ikke møder frem i den aktivitet, som kommunen har anvist. Denne afgørelse skal træffes samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.

Denne undersøgelse belyser udvalgte kommuners praksis i konkrete sager, hvor jobparate og aktivitetsparate borgere får en skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1. Det er den skærpede rådighedssanktion, der iværksættes, når kommunen vurderer, at en borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

Undersøgelsen belyser også, om kommunerne tager de særlige hensyn til aktivitetsparate borgere, som aftaleparterne har ønsket at opretholde, når en aktivitetsparat borger pålægges en skærpet rådighedssanktion.

For at give det fulde billede af anvendelsen af § 40 a, stk. 1, inddrager undersøgelsen også kommunernes brug af § 40 a, stk. 2, om kommunens tilbud m.v. til borgeren og § 40 a, stk. 7, om kommunens afgørelse om ophør af ydelser, eftersom

betingelserne i disse to bestemmelser er afgørende for virkningen af den skærpede rådighedssanktion. Af ressourcemæssige hensyn foretager vi ikke en fuld prøvelse af kommunernes brug af disse to bestemmelser.

Kommunen opgør de dage, der kan udbetales hjælp for, som en samlet opgørelse for en måned, jf. § 40 a, stk. 6. Der er tale om en selvstændig afgørelse, der ligger efter afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvorfor disse afgørelser ikke er taget med i undersøgelsen om kommunens afgørelser om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1.

Det skal bemærkes, at kommunerne i deres anvendelse af den nye regel om skærpet rådighedssanktion ikke har haft en fast praksis at læne sig op af, fordi reglen i sin nuværende form kun har været gældende siden 2020, og fordi der i forbindelse med covid-19 nedlukningerne har været perioder, hvor borgernes rådighedspligt har været suspenderet, hvilket har udskudt anvendelsen af den nye regel om skærpet rådighedssanktion. Fastlæggelse af praksis for anvendelse af skærpet rådighedssanktion er derfor først nu under udvikling i kommunerne.

Det betyder også, at der endnu ikke er offentliggjort en vejledende praksis fra Ankestyrelsen i form af p-meddelelser og lignende, som kommunerne kan rette sig efter, når de anvender reglen om skærpet rådighedssanktion, der trådte i kraft den 1. januar 2020.

§

SKÆRPET RÅDIGHEDSSANKTION

Efter § 40 a, stk. 1, kan kommunen træffe afgørelse om, at en borger mister retten til hjælp i en periode på op til 3 måneder, hvis borgeren har fået en afgørelse om sanktion efter LAS §§ 36 – 40, og borgeren herefter på ny uden rimelig grund tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed, jf. LAS §§ 13 – 13 a.

Det er en betingelse, at kommunen konkret vurderer, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

For de aktivitetsparate borgere skal kommunen have udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren med henblik på en vurdering af, om den aktivitetsparate borger havde en rimelig grund til at tilsidesætte sin pligt til at stå til rådighed. Det fremgår af § 35, stk. 7.

Kommunen skal også vurdere, om en skærpet rådigheds-sanktion vil fremme den aktivitetsparate borgers rådighed. Det fremgår af bekendtgørelsens § 16, stk. 3, og LAS § 13, stk. 8.

ARBEJDS- SPØRGSMAÅL

Undersøgelsen vil besvare følgende arbejdsspørgsmål:

1. Er kommunernes afgørelser om skærpet rådigheds-sanktion i de gennemgåede sager i overensstemmelse med de gældende regler og praksis på området?
2. Hvilke eksempler ser vi på henholdsvis korrekt eller mangelfuld sagsbehandling hos kommunerne på baggrund af de gennemgåede sager?
3. Er der særligt interessante perspektiver i forhold til, om kommunen foretager den relevante vurdering efter § 40 a, stk. 1, der indebærer en vurdering af, om borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed? I den forbindelse ser vi også på, om kommunen foretager forskellige vurderinger afhængigt af, om borger er jobparat eller aktivitetsparat.

§

MÅLGRUPPE

- Jobparate kontanthjælpsmodtagere er borgere, som vurderes at være i stand til at påtage sig et ordinært job, som gør pågældende i stand til at forsørge sig selv inden for 3 måneder (§ 4, stk. 1, i bekg. om en aktiv beskæftigelsesindsats).
- Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er borgere, som ikke vurderes at være i stand til at påtage sig et ordinært job, som gør den pågældende i stand til at forsørge sig selv inden for 3 måneder (§ 4, stk. 2, i bekg. om en aktiv beskæftigelsesindsats).

METODE OG DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen er baseret på en gennemgang af 61 sager fra 14 udvalgte kommuner, hvor kommunen over for en borger, som modtager kontanthjælp, senest har truffet afgørelse, om skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1, før 1. april 2022 (men efter 1. januar 2020, hvor reglerne trådte i kraft). Blandt de 61 sager, var der 26 sager om aktivitetsparate borgere og 35 sager om jobparate borgere.

Undersøgelsen har særligt fokus på de aktivitetsparate borgere, da det er denne gruppe af borgere, som aftaleparterne har gjort opmærksom på, at det er særligt vigtigt, at kommunerne tager hensyn til. Når der imidlertid er en overvægt af sager om jobparate i undersøgelsen, skyldes det, at vi modtog en del sager fra kommunerne, som ikke levede op til vores udvælgelseskriterier.

Undersøgelsen giver eksempler på henholdsvis korrekt og mangelfuld sagsbehandling med henblik på at skabe læring i kommunen. For at belyse et bredt udvalg af forskellige eksempler på kommunernes praksis har vi udvalgt kommuner af forskellig størrelse, geografisk placering og antal afgørelser efter § 40 a, stk. 1.

Da der gennemgås et mindre antal udvalgte sager, er det ikke muligt at generalisere resultaterne af undersøgelsen til samtlige afgørelser i alle landets kommuner eller samtlige afgørelser, som de deltagende kommuner har truffet om skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1. Vi kan imidlertid genkende de udfordringer, der viser sig i sagsgennemgangen, fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling på området, og vi formoder derfor, at de identificerede udfordringer også vil kunne gøre sig gældende i andre end de undersøgte sager.

Læs mere om undersøgelsens metode og datagrundlag i kapitel 5.

HØRING OG OPFØLGNING

De kommuner, som indgår i undersøgelsen, har haft resultaterne af vores gennemgang af deres sager i høring. Efter offentliggørelsen af resultaterne er kommunerne forpligtet til at forelægge resultaterne på et kommunalbestyrelsesmøde, jf. retssikkerhedslovens § 79a.

ANBEFALINGER OG TJEKLISTE

I undersøgelsen kommer vi med konkrete anbefalinger til kommunerne på baggrund af vores gennemgang af de indsendte sager. Anbefalingerne er opsummeret i dette kapitel og fremgår derudover også i de øvrige kapitler. Anbefalingerne er knyttet op på de regler og betingelser, der fremgår af LAS.

Derudover har vi udarbejdet en tjekliste til kommunerne, som de med fordel kan bruge i sagsbehandlingen. Tjeklisten fremgår sidst i dette kapitel.

RESULTATER, ANBEFALINGER OG TJEKLISTE

I det følgende præsenterer vi kort undersøgelsens hovedresultater og anbefalinger, som uddybes i de efterfølgende kapitler.

Opfyldelse af materielle betingelser

Resultater og anbefalinger i dette afsnit handler om vores vurdering af afgørelserne i de 61 gennemgåede sager, hvor kommunerne har truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1. Vi har i undersøgelsen set nærmere på, om afgørelserne opfylder de materielle betingelser. Resultatet uddyber vi i kapitel 2.

Vi ser sager, hvor afgørelsen samlet set er i overensstemmelse med reglerne, men i 52 af sagerne ville Ankestyrelsen ændre afgørelsen, hvis den blev behandlet i Ankestyrelsen som en klagesag. Vi ville omgøre størstedelen af sagerne fordi kommunens sagsbehandling ikke er i overensstemmelse med regler og praksis. Vi har i anbefalingerne fremhævet de betingelser, som kommunen skal opfylde i forhold til at leve op til gældende regler og praksis.

I alle 26 sager, hvor borgeren er aktivitetsparat, ville Ankestyrelsen ændre afgørelsen. Vi ser flere eksempler på, at kommunerne har udfordringer med at forholde sig til:

- om der er tale om en jobparat eller aktivitetsparat borger.
- om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder, herunder om en sanktion vil fremme den aktivitetsparate borgers rådighed.
- om det fremgår af sagen, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for personlig kontakt med borgeren.

SÆRLIGE UDFORDRINGER FOR AKTIVITETSPARATE BORGERE

På denne baggrund har Ankestyrelsen følgende anbefalinger med henblik på at sikre, at kommunen efterlever lovregler og praksis på området:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunerne skal sikre sig, at borgeren på ny, efter at borgeren er vejledt om skærpet rådighedssanktion, har tilsidesat pligten til at stå til rådighed.
- Kommunen skal sikre, at tilsidesættelsen af rådighedspligten er sket uden rimelig grund. Hvis der ikke er oplysninger herom, må kommunen høre borgeren.
- Kommunen skal forholde sig til alle oplysninger fra borgeren om årsagen til, at borgeren har tilsidesat sin rådighedspligt og på den baggrund vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger.
- Kommunen skal foretage en vurdering af, om borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed, og vurderingen skal fremgå af sagen.
- Kommunen skal begrunde, hvorfor kommunen vurderer, at de enkelte betingelser for at kunne pålægge borgeren en skærpet rådighedssanktion er opfyldt i den konkrete sag. Herunder hvilke hovedhensyn, der har været bestemmende for kommunens vurdering om, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.
- Det er vigtigt, at kommunen altid forholder sig til, om der er tale om en aktivitetsparat eller jobparat borger, så kommunen er klar over, hvilke betingelser der skal være opfyldt for at sanktionere den pågældende borger.
- Kommunen skal sikre, at det fremgår af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvornår afgørelsen er gældende fra, og at aktiviteten eller tilbuddet kan påbegyndes samme dag, som afgørelsen om skærpet rådighedssanktion har virkning fra.
- Ved afgivelse af tilbuddet m.v. efter § 40 a, stk. 2, skal kommunen tage højde for, om borgeren har en rimelig grund til ikke at tage imod tilbuddet.
- Kommunen skal sikre, at afgørelsen om ophør af borgere ns hjælp fremgår tydeligt af kommunens afgørelse,

---

så borgeren ikke er i tvivl om konsekvensen for hjælpen, hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de aktiviteter, som kommunen har givet borgeren.

Kommunens vejledning af borgeren

Resultater og anbefalinger i dette afsnit handler om vores vurdering af kommunens vejledning af borgeren i de 61 gennemgåede sager. Vi har set på både den grundlæggende vejledning om sanktioner, jf. § 35, stk. 1, og vejledning om skærpet rådhedssanktion, jf. § 35, stk. 2. Resultaterne uddyber vi i kapitel 3.

Kommunerne er overvejende gode til at vejlede borgeren i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 1. I omkring en fjerdedel af sagerne ser vi dog, at der ikke er dokumentation for, at borgeren er blevet vejledt, eller at der ikke er dokumentation for, at borgeren er blevet genvejledt efter et halvt år. I de sager har vi vurderet, at borgeren på det foreliggende grundlag ikke var vejledt.

Disse sager ville vi ændre allerede på grund af den manglende vejledning.

Kommunerne er gode til at huske at vejlede om skærpet rådhedssanktion. Det er dog kun i godt halvdelen af sagerne, hvor kommunen har vejledt borger i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion, at vejledningen er i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 2. Det handler om, at kommunerne ikke får vejledt om alle dele af § 35, stk. 2. Derfor fremstår vejledningen mangelfuld.

Disse sager ville vi også ændre allerede på grund af den mangelfulde vejledning.

På denne baggrund har Ankestyrelsen følgende anbefalinger med henblik på at sikre, at kommunen efterlever lovregler og praksis på området:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at borgeren senest ved første jobsamtale får udleveret vejledningen om rettigheder og pligter.
-

- Kommunen skal sikre, at borgeren umiddelbart efter første jobsamtale får tilsendt vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren genvejledes minimum hvert halve år, således at vejledningen om rettigheder og pligter gennemgås med borgeren og gøres tilgængelig for borgeren. Kommunen skal sikre, at vejledningen gennemgås hyppigere, hvis borgeren har behov for det eller anmoder om det.
- Kommunen skal sikre, at kommunen skriftligt har vejledt borgeren om den skærpede rådighedssanktion i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion.
- Kommunen skal sikre, at den skriftlige vejledning om skærpet rådighedssanktion er udtrykkelig og klar, og at den indeholder vejledning om:
  - 1) konsekvenserne for hjælpen, hvis borgeren igen uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v.,
  - 2) at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret,
  - 3) at borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter, og
  - 4) at ægtefællens sag ligeledes lukkes, og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, fordi borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter
- Kommunen skal kunne dokumentere den vejledning, som borgeren har fået.

Vurdering af udvalgte forvaltningsretlige regler

Resultater og anbefalinger i dette afsnit handler om vores vurdering af 61 gennemgåede sager ud fra udvalgte forvaltningsretlige regler. Resultaterne uddyber vi i kapitel 4.

I lidt over halvdelen af sagerne ser vi, at kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt, inden kommunen træffer afgørelse om

UDFORDRINGER MED PARTSHØRING

skærpet rådighedssanktion. Vi ser dog samtidig, at i næsten halvdelen af sagerne har kommunen enten ikke oplyst sagen tilstrækkeligt, eller også ved vi ikke, om sagen er oplyst tilstrækkeligt, fordi det ikke fremgår af sagens bilag, at der har været grundlag for at træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Ligesom der er nogle få sager, hvor det ikke fremgår, hvad det er, kommunen har lagt vægt på i sin vurdering om skærpet rådighedssanktion.

I størstedelen af sagerne ser vi, at kommunen er gode til at partshøre borgeren, inden de træffer afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Dog ser vi i godt en tredjedel af sagerne, at kommunen ikke har partshørt borgeren. I nogle få af de sager, hvor kommunen ikke har partshørt borgeren, er borgeren aktivitetsparat. Det er en betingelse for at kunne give en aktivitetsparat borger en sanktion, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren med henblik på en vurdering af, om der forelå en rimelig grund. De sager, hvor kommunen ikke har foretaget en udvidet partshøring i forhold til en aktivitetsparat borger, ville vi ændre allerede på grund af manglende udvidet partshøring.

MANGLENDE BE- GRUNDELSER AF AFGØRELSEN

Vi ser, at i næsten alle sager om skærpet rådighedssanktion har kommunen ikke begrundet afgørelsen tilstrækkeligt. Vi ser, at kommunerne i de fleste tilfælde er gode til at henvise til, at borgeren tidligere har fået en afgørelse om sanktion, og at borgeren på ny har tilsidesat pligten til at stå til rådighed. Men det er meget få sager, hvor vi ser, at kommunen herudover både har begrundet, hvilke hovedhensyn der har været bestemmende for vurderingen af, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed, og samtidig får givet en kort redegørelse for de oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion. En manglende eller mangelfuld begrundelse vil kunne medføre, at sagen ville blive ændret.

I knap halvdelen af alle sagerne, i undersøgelsen er borgeren aktivitetspart. I alle sagerne, hvor borgeren er aktivitetsparat, har kommunen ikke vurderet, om der i det enkelte tilfælde foreligger forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder, herunder om en sanktion vil fremme borgerens rådighed. Disse sager ville vi ændre på grund af manglende iagttagelse af de særlige hensyn for aktivitetsparate.

KOMMUNERNE GI- VER KLAGEVEJLEDNING

Kommunerne giver i næste alle sagerne klagevejledning til borgeren i forbindelse med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion. I nogle få sager er der ikke dokumentation for, at

KRITIK OG BEMÆRKNINGER

borgeren har fået en skriftlig afgørelse om skærpet rådigheds-sanktion, og dermed er der heller ikke dokumentation for en skriftlig vejledning.

Der er nogle få eksempler på sager, hvor vi ville give kritik eller bemærkninger, hvis det var en klagesag i Ankestyrelsen. Det er ikke ensbetydende med, at vi ville ændre/hjemvise sagerne. Hvis Ankestyrelsen ændrer eller hjemviser en sag, udtaler vi ikke altid kritik eller kommer med bemærkninger, fordi ændringen/hjemvisningen af kommunens afgørelse i sig selv udgør en kritik. Det handler især om, at kommunen ikke har begrundet afgørelserne fyldestgørende, og/eller at kommunen ikke har henvist til alle relevante regler i afgørelsen.

Vi ser, at der er forvaltningsretlige mangler i en stor del af sagerne, og manglerne har i mange sager betydning for vores vurdering af afgørelsens rigtighed, herunder vores bedømmelse af om det materielle grundlag er korrekt. De sager, der ikke er oplyst tilstrækkeligt inden afgørelsen, ville vi ændre eller hjemvise, hvis det var klagesager i Ankestyrelsen. Vi ville også ændre mange af de sager, der ikke er begrundet tilstrækkeligt.

På denne baggrund har Ankestyrelsen følgende anbefalinger med henblik på at sikre, at kommunen efterlever lovregler og praksis på området:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at den har alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere, om betingelserne for at kunne sanktionere borgeren er opfyldt.
- Kommunen skal undersøge, hvad årsagen er til, at borgeren har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, og forholde sig til de oplysninger, som borgeren kommer med. Kommunen skal i den forbindelse tage stilling til, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller dokumentation.
- Kommunen skal sikre, at kommunen overholder forvaltningslovens regler om partshøring.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen være opmærksom på, om kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren for at få oplyst sagen i forhold til årsagen til udeblivelsen.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen også begrunde, om en skærpet rådighedssanktion vil fremme rådigheden.

Tjekliste

Ud over ovenstående anbefalinger har vi udarbejdet en tjekliste, som kommunen med fordel kan anvende i sagsbehandlingen af sanktioner efter LAS § 40 a, stk. 1.

TJEKLISTE TIL BRUG FOR SAGSBEHANDLING AF SAGER EFTER LAS § 40 A, STK. 1.

Udviser borgeren med sin adfærd en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.? Hvorfor vurderes det, at borgeren udviser manglende vilje? Hvilke forhold lægges der vægt på i vurderingen af borgerens manglende vilje? Er der proportionalitet imellem forseelsen og den skærpede rådighedssanktion?

Skal den skærpede rådighedssanktion være 1, 2 eller 3 måneder? Husk at begrunde den skærpede rådigheds-sanktions længde.

Hvordan er borgeren visiteret?: aktivitetsparat, uddannelsesparat eller jobparat

Er der vejledt korrekt efter § 35, stk. 1: (er vejledningen gennemgået og drøftet ved samtale, er vejledningen udleveret ved samtalen og sendt umiddelbart efter?)

Ved genvejledning: er vejledningen gennemgået og gjort tilgængelig?

Er der truffet en forudgående afgørelse om sanktion efter §§ 36 – 40 i LAS: Hvornår er afgørelsen truffet? Er den korrekt?

Er der vejledt korrekt efter § 35, stk. 2, om skærpet rådighedssanktion: Hvornår er der vejledt?

Har borgeren på ny tilsidesat pligten til at stå til rådighed? (Husk at undersøge om der har været en rimelig grund?)

Er borger partshørt? Hvornår?

Partshøringsvar? Hvornår? Og hvad er der svaret?

Er sagen oplyst tilstrækkeligt i forhold til vurderingen om borgerens manglende vilje til at stå til rådighed og borgerens oplysninger på sagen?

Har kommunen aktivt udtømt alle rimelige muligheder for personlig kontakt med en aktivitetsparat borger inden afgørelsen? (§ 35, stk. 7)

Har kommunen taget stilling til, om der foreligger forhold, andre end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder? (§ 13, stk. 8)

Har kommunen taget stilling til, om sanktionen fremmer rådigheden? (§ 13, stk. 8)

Hvilket tilbud eller hvilken aktivitet skal borgeren have?

Afgørelsen om tilbud eller aktivitet skal træffes samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.

Afgørelsen om ophør hjælpen og lukning af borgerens sag skal træffes samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.

LÆSEVEJLEDNING

Undersøgelsen indeholder følgende kapitler:

Kapitel 2: Afgørelsen om skærpet rådighedssanktion og de materielle betingelser

Kapitel 3: Kommunens vejledning af borgeren

Kapitel 4: Vurdering af forvaltningsretlige regler

Kapitel 5: Undersøgelsens metode

Arbejdsspørgsmål 1 om kommunernes afgørelser om skærpet rådighedssanktion er i overensstemmelse med de gældende regler, og praksis på området vil blive besvaret i kapitel 2 til 4. Arbejdsspørgsmål 2 om eksempler på korrekt og mangelfuld sagsbehandling besvares løbende i rapportens kapitler. Arbejdsspørgsmål 3 om perspektiver i forhold til, om kommunen foretager den relevante vurdering efter § 40 a, stk. 1, herunder en vurdering af, om borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed besvares i kapitel 2.

Desuden er der en separat bilagsrapport med kommunefordelte tal og det analyseskema, som vi har anvendt i gennemgangen af sagerne.

KAPITEL 2

Opfyldelse af materielle betingelser

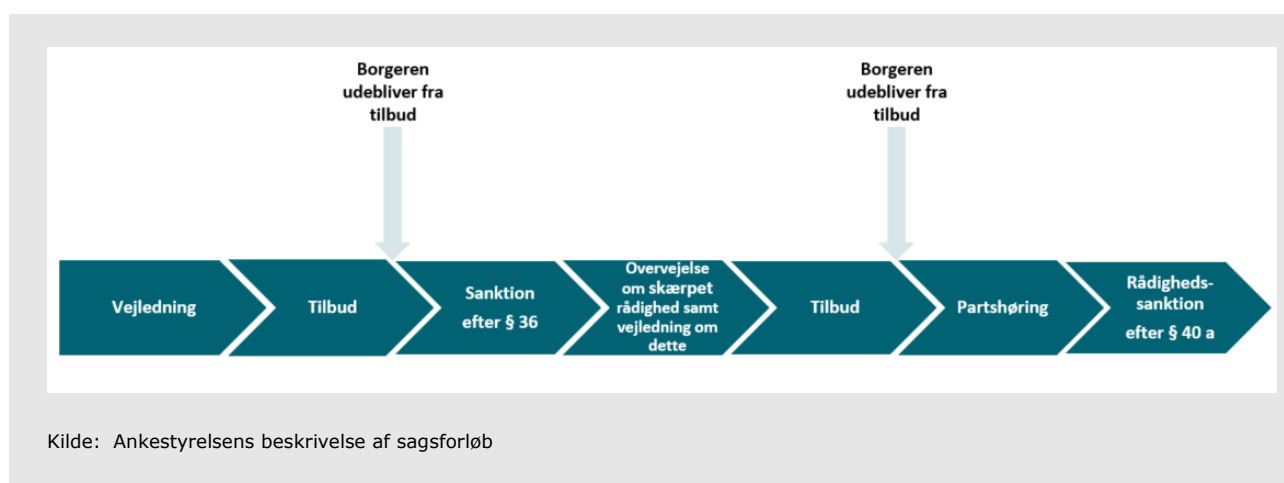
I dette kapitel beskriver vi vores vurdering af afgørelsen i de gennemgåede sager og opfyldelsen af de materielle betingelser, som vurderingen bygger på. Vi ser på:

- Om kommunen har vejledt borgeren om § 40 a i forbindelse med en forudgående afgørelse om sanktion efter reglerne i §§ 36-40.
- Om borgeren på ny uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed.
- Om borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

Vi har valgt også at se på kommunens afgørelse om tilbud eller aktivitet til borgeren, jf. § 40 a, stk. 2, og på kommunens afgørelse om ophør af hjælpen og lukning af sagen efter § 40 a, stk. 7, for at give et mere fyldestgørende billede af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a stk. 1. Fælles for disse afgørelser er, at de skal træffes samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1.

Figur 2.1 viser et eksempel på et sagsforløb hvor borgeren tilsidesætter sin rådighedsforpligtigelse ved at udeblive fra tilbud.

FIGUR 2.1 EKSEMPEL PÅ SAGSFORLØB FOR RÅDIGHEDSSANKTION EFTER § 40 a, stk. 1

I kapitlet beskriver vi følgende hovedpointer:

HOVEDPUNKTER

- I de fleste af sagerne ville vi ændre afgørelsen, hvis den var blevet behandlet som en klagesag i Ankestyrelsen. Det vil sige, at vi ser mange eksempler på sager, som vi ville ændre, fordi kommunens sagsbehandling ikke er i overensstemmelse med reglerne om skærpet rådighedssanktion. Det gælder især for afgørelser over for aktivitetsparate borgere.
  - Vi ser, at kommunen i de fleste sager har truffet en forudgående afgørelse om sanktion. Der er dog nogle få sager, hvor der ikke er dokumentation for, at kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion. I omkring halvdelen af sagerne, hvor kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion, vurderer vi umiddelbart afgørelsen til at være korrekt. I den anden halvdel, hvor vi vurderer sagerne til ikke at være korrekte, skyldes det - udover forvaltningsretlige fejl og manglende vejledning - i en mindre del af sagerne, at borger ikke er partshørt eller ikke partshørt tilstrækkeligt inden afgørelsen om sanktion. Det skyldes også, at kommunen ikke har foretaget udvidet partshøring af en aktivitetsparat borger, eller at kommunen ikke har foretaget vurderingen, jf. § 13, stk. 8, af om der foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder, herunder om en sanktion vil fremme den aktivitetsparate borgers rådighed.
  - Kommunerne har i de fleste sager vurderet, at borgeren på ny har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed. I cirka halvdelen af de sager vurderer vi, at kommunens vurdering er korrekt. I over halvdelen af de sager, hvor vi har vurderet, at kommunens afgørelse om forudgående sanktion ikke er korrekt, skyldes det, at kommunen ikke har taget de fornødne hensyn til, at borgeren er aktivitetsparat. En mindre del af sagerne er ikke korrekte, fordi der ikke er dokumentation for, at borgeren er vejledt korrekt, jf. § 35, stk. 1.
  - Vi ser, at kommunen i de fleste sager har vurderet, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed. Det er dog afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen begrundes afgørelsen om
-

skærpet rådighedssanktion. I næsten ingen af sagerne har kommunen begrundet afgørelsen om skærpet rådighedssanktion tilstrækkeligt. Kommunerne er i de fleste tilfælde gode til at henvise til, at borgeren tidligere har fået en afgørelse om sanktion, og at borgeren på ny har tilsidesat pligten til at stå til rådighed. Men det er meget få sager, hvor vi ser, at kommunen herudover har begrundet hvilke forhold, kommunen lægger vægt på ved vurderingen af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed og samtidig får givet en kort redegørelse for de oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion. Mangler ved begrundelsen kan betyde, at afgørelsen efter omstændighederne er ugyldig.

- Vi ser, at kommunen i næsten alle sagerne har givet borgeren et tilbud eller en aktivitet, hvor borgeren kan møde og modtage hjælp for de dage, hvor borgeren møder op. Kommunerne er også gode til at sikre, at tilbuddet eller aktiviteten kan påbegyndes samme dag, som afgørelsen om skærpet rådighedssanktion er gældende fra. Det er kommunen der ud fra en konkret og individuel vurdering afgør, hvilket tilbud eller hvilken aktivitet borgeren skal have, for at borgeren har mulighed for at møde op og vise sin vilje til at stå til rådighed. Borgeren skal derfor have mulighed for at klage over kommunens afgørelse om tilbuddet eller aktiviteten. Hvis kommunens afgørelse om tilbud eller aktivitet ikke er korrekt, kan den skærpede rådighedssanktion ikke få virkning.
- I cirka en fjerdedel af sagerne har kommunen ikke truffet en afgørelse om ophør af borgerens sag samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion. Kommunen kan derfor ikke lade hjælpen ophøre med henvisning til afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.
- Vi ser, at kommunen kun i meget få tilfælde får forholdt sig til, om borgeren er job- eller aktivitetsparat. I ingen af de sager, hvor borgeren er aktivitetsparat, forholder kommunen sig til, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder, herunder om en sanktion vil fremme den aktivitetsparate borgers rådighed. Disse sager ville vi ændre, fordi det er en betin-

gelse for, at kommunen kan give en aktivitetsparat borger en skærpet rådighedssanktion, at kommunen vurderer dette.

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at betingelserne for at sanktionere borgeren er opfyldt, inden kommunen træffer afgørelse om sanktion.
- Kommunen skal forholde sig til alle oplysninger fra borgeren om årsagen til, at borger ikke har opfyldt sin pligt til at stå til rådighed og på den baggrund vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger.
- Kommunen skal sikre, at borgeren er korrekt vejledt, jf. § 35, stk. 1.
- Det er vigtigt, at kommunen altid forholder sig til, om der er tale om en aktivitetsparat eller jobparat borger, så kommunen er klar over, hvilke betingelser der skal være opfyldt for at sanktionere borgeren.
- Kommunen skal sikre, at borgeren er korrekt vejledt, jf. § 35, stk. 2.
- Kommunerne skal sikre sig, at borgeren på ny, efter at borgeren er vejledt om skærpet rådighedssanktion, har tilsidesat pligten til at stå til rådighed.
- Kommunen skal sikre, at tilsidesættelsen er sket uden rimelig grund. Hvis der ikke er oplysninger herom, må kommunen høre borgeren.
- Kommunen skal forholde sig til de oplysninger, som borgeren kommer med om årsagen til tilsidesættelsen af rådighedspligten.
- Kommunen skal foretage en vurdering af sagen, og kommunens vurdering skal fremgå af sagen.
- Kommunen skal begrunde, hvorfor kommunen vurderer, at de enkelte betingelser for at kunne pålægge borgeren en skærpet rådighedssanktion er opfyldt i den konkrete sag. Herunder hvilke hovedhensyn, der har været bestemmende for kommunens vurdering om, at

---

borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

- Kommunen skal sikre, at det fremgår af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvornår afgørelsen er gældende fra, og at aktiviteten eller tilbuddet kan påbegyndes samme dag. Det skal tillige fremgå af afgørelsen, at borgeren kun modtager hjælp for de dage, hvor borgeren deltager i tilbud, møder til samtaler eller møder i jobcenteret m.v., som anvist af jobcenteret.
  - Ved afgivelse af tilbuddet m.v. efter § 40 a, stk. 2, skal kommunen tage højde for, om borgeren har en rimelig grund til ikke at tage imod tilbuddet.
  - Kommunen skal sikre, at det fremgår af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvornår afgørelsen er gældende fra, og at tilbuddet eller aktiviteten kan påbegyndes samme dag, som afgørelsen er gældende fra.
  - Ved afgivelse af tilbuddet eller aktiviteten, skal kommunen tage højde for, om borgeren har en rimelig grund til ikke at tage imod tilbuddet eller aktiviteten.
  - Kommunen skal konkret vurdere, om borgeren skal have en skærpet rådighedssanktion i 1, 2 eller 3 måneder. Kommunen skal begrunde den skærpede rådighedssanktions længde.
  - Kommunen skal sikre, at det fremgår klart af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v., som anvist af jobcenteret, jf. § 40 a, stk. 2.
  - Kommunen skal samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, træffe afgørelse om ophør og lukning af borgerens sag, hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren.
  - Kommunerne skal sikre, at det fremgår tydeligt af kommunens afgørelse om ophør af borgerens hjælp, at hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren, så ophører borgerens hjælp og sagen lukkes.
-

VURDERING AF AFGØRELSEN

I gennemgangen af de 61 sager har vi vurderet, om kommunens afgørelse om skærpet sanktion efter § 40 a, stk. 1, samlet set er rigtig. Vi har foretaget vurderingen ud fra vores undersøgelse af, om kommunerne overholder de overordnede betingelser for at træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion efter LAS § 40 a, stk. 1. De overordnede betingelser er:

- Kommunen skal vurdere, om borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed.
- Kommunen skal have truffet en forudgående afgørelse om sanktion.
- Borgeren er vejledt korrekt, jf. § 35, stk. 1, og om skærpet rådighedssanktion, jf. § 35, stk. 2.
- Borgeren skal på ny efter den forudgående afgørelse om sanktion og vejledning om skærpet rådighedssanktion uden rimelig grund tilsidesætte sin pligt til at stå til rådighed.

I vores undersøgelse af kommunens afgørelse om skærpet rådighedssanktion har vi også set på, om kommunen:

- har været opmærksom på, om borgeren er job- eller aktivitetsparat, og om kommunen har inddraget oplysningerne herom i sin vurdering af de særlige forhold, kommunen skal iagttage, når der er tale om aktivitetsparate borgere, jf. § 13, stk. 8.
- samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion har givet borgeren en aktivitet eller foranstaltning, så borgeren har mulighed for at vise sin rådighed i perioden med skærpet rådighedssanktion.
- samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion har truffet afgørelse om, at hjælpen til borgeren ophører, og at borgerens sag lukkes, hvis borgeren i en hel kalendermåned uden rimelig grund udebliver fra de aktiviteter, kommunen har givet borgeren.

Vi har ikke foretaget en fuld prøvelse af den forudgående afgørelse om sanktion, men vi har set på, om de overordnede betingelser for afgørelsen efter §§ 36 - 40 umiddelbart er opfyldt, herunder om borger er vejledt korrekt efter § 35, stk. 1, og om kommunens vurdering, for eksempel af om borgeren uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, umiddelbart er korrekt.

OM PRØVELSEN AF AFGØRELSEN OM SANKTION

For yderligere information om prøvelsen af afgørelser om sanktion henviser vi til Praksisundersøgelse 1 om sanktion ved udeblivelse fra tilbud eller samtale (udgivet år 2022).

Tabel 2.1 viser vores samlede vurdering af alle 61 sager i undersøgelsen. I ni af sagerne er afgørelsen i overensstemmelse med gældende regler og praksis. Disse sager ville vi derfor have stadfæstet, hvis de var blevet påklaget til Ankestyrelsen.

De resterende 52 sager ville vi have ændret, fordi afgørelsen ikke er i overensstemmelse med gældende regler og praksis. Det fremgår af tabel 2.1, at de ni sager, som vi ville stadfæste, alle vedrører jobparate borgere. Alle 26 sager om aktivitetsparate borgere og de resterende 26 sager om jobparate borgere ville vi have ændret.

Vi ser nærmere på kommunens vurdering af de aktivitetsparate borgere i afsnittet om særlige forhold for aktivitetsparate borgere.

TABEL 2.1 ER KOMMUNENS AFGØRELSE OM SKÆRPET SANKTION EFTER § 40A SAMLET SET RIGTIG?

	Jobparat, der modtager kontanthjælp, LAB § 6, nr. 2	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, LAB § 6, nr. 3	I alt
Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis	9	0	9
Nej, afgørelsen ville blive ændret, hvis det var en klagesag	26	26	52
I alt	35	26	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

I de følgende afsnit ser vi nærmere på hver af de materielle betingelser, som vores vurdering bygger på. Vores undersøgelse af betingelsen om, at borgeren skal være vejledt både generelt om rådighed og sanktioner, jf. § 35, stk. 1, og konkret om skærpet rådighedssanktion, jf. § 35, stk. 2, beskriver vi i kapitel 3 om kommunens vejledning af borgeren.

FORUDGÅENDE AFGØRELSE OM SANKTION

For at kommunen kan træffe afgørelse om skærpet rådigheds-sanktion efter § 40 a, stk. 1, er det en betingelse, at borgeren har fået en afgørelse om sanktion efter reglerne i §§ 36-40.

Kommunens afgørelse om den forudgående sanktion skal være i overensstemmelse med de regler og den praksis, der gælder for den konkrete forseelse. Kommunen skal sikre sig, at den forudgående afgørelse om sanktion er korrekt. Herunder at

borgeren er vejledt, jf. § 35, stk. 1, at sagen er oplyst tilstrækkeligt, og at der er taget hensyn til, om borgeren er aktivitetspart.

§

§ 40 a, stk. 1

Kommunen kan træffe afgørelse om, at en person mister retten til hjælp efter §§ 22-25 i en periode på op til 3 måneder, **hvis personen har fået en afgørelse om sanktion efter §§ 36-40**, og personen på ny uden rimelig grund tilsidesætter pligten til at stå til rådighed efter reglerne i §§ 13 og 13 a. Det er en betingelse, at kommunen konkret vurderer, at personen med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

Vores gennemgang af de 61 sager viser, at kommunen i 56 af sagerne har truffet en forudgående afgørelse om sanktion. I de resterende fem sager er der ikke dokumentation for, at kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion. De fem sager om skærpet rådighedssanktion ville vi derfor ændre, hvis de var kommet ind til os som klagesager.

I undersøgelsen har vi ikke foretaget en fuld prøvelse af den forudgående afgørelse om sanktion, men vi har set på, om de overordnede betingelser for afgørelsen efter §§ 36 - 40 umiddelbart er opfyldt, herunder om borger er vejledt korrekt efter § 35, stk. 1, og om kommunens vurdering, for eksempel af om borgeren uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, umiddelbart er korrekt.

Som det fremgår af tabel 2.2, vurderer vi, at den forudgående afgørelsen om sanktion i 30 ud af de 61 sager opfylder betingelsen om en forudgående sanktion. Der er 26 sager, som på det foreliggende grundlag ikke er korrekte, og som nævnt fem sager uden dokumentation for, at kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion. Der er desuden to sager, hvor vi ikke kan vurdere, om afgørelsen er korrekt ud fra kommunens oplysning om sagen. Vi ville ændre de i alt 26 sager, hvor afgørelsen ikke er korrekt.

TABEL 2.2 ER KOMMUNENS AFGØRELSE OM DEN FORUDGÅENDE SANKTION PÅ DET FORELIGGENDE GRUNDLAG KORREKT?

	Antal
Ja	30
Nej	26
Ingen dokumentation for forudgående afgørelse om sanktion	5
I alt	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

I de 56 sager, hvor kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion, har vi også undersøgt, om borgeren har haft en rimelig grund til at undlade at opfylde sin rådighedspligt. I ni af de 56 sager ved vi ikke, om borgeren har haft en rimelig grund til ikke at stå til rådighed. Dette skyldes enten, at borger ikke er partshørt eller ikke partshørt tilstrækkeligt inden afgørelsen om sanktion, at kommunen ikke har foretaget udvidet partshøring af en aktivitetsparat borger, eller at kommunen ikke har foretaget vurdering, jf. LAS § 13, stk. 8, af om der er andre forhold, herunder om sanktionen fremmer rådigheden. I én sag har borgeren en rimelig grund og skulle derfor ikke være sanktioneret.

I boksen nedenfor kommer Ankestyrelsen med anbefalinger på baggrund af sagsgennemgangen:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at betingelserne for at sanktionere borgeren er opfyldt, inden kommunen træffer afgørelse om sanktion.
- Kommunen skal forholde sig til alle oplysninger fra borgeren om årsagen til, at borgeren har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed og på den baggrund vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger.
- Kommunen skal sikre, at borgeren er korrekt vejledt, jf. § 35, stk. 1.

Hvis kommunen skal træffe afgørelse om sanktion over for en aktivitetsparat borger, skal kommunen sikre, at kommunen har taget de særlige hensyn, der gælder for at sanktionere en aktivitetsparat borger.

PLIGTEN TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED

Det er en betingelse for, at kommunen kan træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion, at borgeren efter den forudgående afgørelse om sanktion, hvor borgeren er vejledt om den skærpede rådighedssanktion, på ny tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed. Se kapitel 3 om vejledning.

Vi har derfor i de 56 sager, hvor kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion, set på:

- om kommunen har vurderet, at borgeren efter den forudgående afgørelse om sanktion har tilsidesat pligten til at stå til rådighed efter reglerne § 13 og § 13 a,
- om borgeren har haft en rimelig grund til at tilsidesætte pligten til at stå til rådighed, og
- om kommunens afgørelse om, at borger uden rimelig grund har tilsidesat pligten til at stå til rådighed efter reglerne i § 13 og § 13 a, er korrekt.

§

§ 40 a, OM PLIGTEN TIL RÅDIGHED

...

Stk. 1. Kommunen kan træffe afgørelse om, at en person mister retten til hjælp efter §§ 22-25 i en periode på op til 3 måneder, hvis personen har fået en afgørelse om sanktion efter §§ 36-40, og **personen på ny uden rimelig grund tilsidesætter pligten til at stå til rådighed efter reglerne i §§ 13 og 13 a.** Det er en betingelse, at kommunen konkret vurderer, at personen med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

...

Vores gennemgang viser, at i 46 ud af 56 sager har kommunen vurderet, at borgeren har tilsidesat pligten til at stå til rådighed.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR BORGEREN HAR TILSIDESAT SIN PLIGT TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED, EFTER DEN FORUDGÅENDE AFGØRELSE OM SANKTION

I en sag er en jobparat kontanthjælpsmodtager sanktioneret for udeblivelse fra samtale den 16. februar 2021, kommunen vejleder samtidig borgeren om skærpet rådighedssanktion, hvis borgeren på ny tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed. Kommunen parthører borgeren den 17. marts 2021, fordi borgeren har undladt at overholde aftale om jobsøgningsaktiviteter.

Borgeren reagerer ikke på kommunens partshøring.

Kommunen vurderer derfor, at borger med sin adfærd har udvist manglende vilje til at stå til rådighed.

Vi har set på, om borgeren i de 46 sager har haft en rimelig grund til at tilsidesætte pligten til at stå til rådighed. Vores undersøgelse viser, at borgeren i 37 af de 46 sager ikke har haft en rimelig grund til at tilsidesætte pligten til rådighed. I de resterende ni sager kan det ikke afgøres, hvorvidt borger har haft en rimelig grund, fordi kommunen ikke har partshørt borger om grunden til, at borger har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, eller fordi kommunen ikke har spurgt ind til de oplysninger, borger er kommet med. I en enkelt af de ni sager vides det ikke, om borger har haft en rimelig grund til at tilsidesætte sin pligt til at stå til rådighed, fordi kommunen ikke har medsendt afgørelsen til Ankestyrelsen.

Vi ville have hjemvist eller ændret de ni sager, hvor der mangler oplysninger, hvis vi havde behandlet dem som klagesager. Vi ville have hjemvist sagen, hvis det stadig ville være muligt at oplyse sagen, for eksempel hvis kommunen ville kunne indhente yderligere oplysninger. Vi ville have ændret sagen, hvis det ikke længere ville være muligt at oplyse sagen, for eksempel, hvis der var tale om sygdom af kortvarig forbigående art.

Det er således vigtigt, at kommunen forholder sig til de oplysninger, som borgeren kommer med om årsagen til, at borgeren har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed.

Endelig har vi undersøgt, om kommunens afgørelse om, at borger uden rimelig grund har tilsidesat pligten til at stå til rådighed, i de 61 gennemgåede sager er korrekt.

Vores gennemgang viser, at afgørelsen i 30 sager er korrekt, og i 31 sager er afgørelsen ikke korrekt.

**OM BORGER UDEN
RIMELIG GRUND
HAR
TILSIDESAT SIN
PLIGT TIL AT STÅ
TIL RÅDIGHED**

I 12 af de 31 sager, hvor afgørelsen ikke er korrekt, er der ikke oplysninger om, at borger på ny har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed efter den forudgående afgørelse om sanktion.

I 10 af sagerne, har kommunen ikke taget de fornødne hensyn til aktivitetsparate borgere, og afgørelsen ville på den baggrund blive ændret. I de resterende ni sager ville afgørelsen blive ændret eller hjemvist, fordi kommunen ikke har truffet en forudgående afgørelse om sanktion, fordi borgeren ikke er vejledt korrekt, eller fordi borger ikke er partshørt eller tilstrækkelig partshørt, og det derfor ikke kan udelukkes, at borger har haft en rimelig grund til at have tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR BORGEREN IKKE HAR TILSIDESAT SIN PLIGT TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED, EFTER DEN FORUDGÅENDE AFGØRELSE OM SANKTION

I en sag udebliver en jobparat kontanthjælpsmodtager i en periode fra oktober til december 2021 gentagne gange fra sit tilbud. Borgeren udebliver også fra to job-samtaler. Kommunen træffer den 10., 12. og 24. januar 2022 afgørelse om sanktion for de gentagne udeblivelser i oktober til december 2021. Den 24. januar 2022 træffer kommunen afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Kommunen lægger i den forbindelse vægt på, at borgeren den 3. januar 2022 uden rimelig grund er udeblevet fra en samtale.

Der er således ikke tale om, at borgeren efter de forudgående afgørelse om sanktioner den 10. og 12. januar 2022 på ny har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed.

Vi ville ændre denne afgørelse, fordi det er en betingelse, at borgeren efter den forudgående afgørelse om sanktion på ny tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed.

Det er en betingelse for, at kommunen kan træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion, at borgeren på ny uden rimelig grund tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed.

Det betyder, at vurderingen af, om borgeren på ny uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, indgår som en del af begrundelsen for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.

Kommunen skal derfor vurdere, at borgeren på ny uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed, og kommunen skal sikre, at dette fremgår af sagen.

Det er i den forbindelse vigtigt, at kommunen hører borgeren om årsagen til, at borgeren har tilsidesat sin rådighedspligt, og at kommunen forholder sig til de oplysninger, som borgeren kommer med om årsagen hertil.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNENS AFGØRELSE OM BORGERENS TILSIDESÆTTELSE AF RÅDIGHEDSFORPLIGTELSEN IKKE ER KORREKT

I en sag har kommunen den 30. september 2021 truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, i forhold til en jobparat borger. Der er ikke dokumentation for, at kommunen forud for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion har truffet afgørelse om sanktion efter §§ 36 – 40.

Kommunen begrundede afgørelsen med, at der er tvivl om, at borgeren opholder sig på den oplyste adresse.

Vi ville have ændret sagen, fordi betingelserne for skærpet rådighedssanktion ikke er opfyldt.

I boksen nedenfor kommer Ankestyrelsen med anbefalinger på baggrund af sagsgennemgangen:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunerne skal sikre sig, at borgeren på ny, efter at borgeren er vejledt om skærpet rådighedssanktion, har tilsidesat pligten til at stå til rådighed.
- Kommunen skal sikre, at tilsidesættelsen er sket uden rimelig grund. Hvis der ikke er oplysninger herom, må kommunen høre borgeren.
- Kommunen skal forholde sig til de oplysninger, som borgeren kommer med om årsagen til tilsidesættelsen af rådighedspligten.
- Kommunen skal foretage en vurdering af, om borgeren uden rimelig grund har tilsidesat sin pligt til at stå til

rådighed, og kommunens vurdering skal fremgå af afgørelsen.

AFGØRELSEN OM MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED

For at kommunen kan træffe afgørelse om skærpet rådigheds-sanktion efter § 40 a, stk. 1, er det en betingelse, at kommunen vurderer, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed.

Kommunens vurdering af, at borger med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed, skal være konkret. Det vil sige, at kommunen skal forholde sig til den konkrete borgers sag, og kommunens vurdering om borgerens manglende vilje til at stå til rådighed skal fremgå af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1.

§

§ 40 a, OM MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED

...

Stk. 1. Kommunen kan træffe afgørelse om, at en person mister retten til hjælp efter §§ 22-25 i en periode på op til 3 måneder, hvis personen har fået en afgørelse om sanktion efter §§ 36-40, og personen på ny uden rimelig grund tilsidesætter pligten til at stå til rådighed efter reglerne i §§ 13 og 13 a. **Det er en betingelse, at kommunen konkret vurderer, at personen med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.**

...

I vores gennemgang af sagerne har vi set på kommunens vurdering af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed.

Vi har set på:

- om kommunen har foretaget en vurdering af, om borger udviser en manglende vilje til at stå til rådighed, jf. § 40 a, stk. 1,
- hvilke forhold kommunen har lagt vægt på ved vurderingen af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed,

- om kommunens afgørelse om borgerens manglende vilje til at stå til rådighed er korrekt, herunder:

om kommunen har begrundet afgørelsen tilstrækkeligt,

om kommunen har inddraget alle relevante forhold, og

om kommunen har forholdt sig til, om der er tale om en aktivitetsparat borger.

Kommunen kan træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion over for en borger, som har fået en afgørelse om sanktion (hvor borgeren er vejledt om skærpet rådighedssanktion), hvis borgeren derefter på ny uden rimelig grund ikke har overholdt sin rådighedsforpligtelse. Det er en betingelse, at kommunen samtidig konkret vurderer, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

Den manglende vilje til at stå til rådighed kan f.eks. vise sig ved, at borgeren optræder negativt i forbindelse med kommunens afgivelse af tilbud eller altid har mange forbehold i forbindelse med tilbud, at borgerens handlemåde kan sidestilles med en afvisning af tilbuddet m.v. Det kan også være, at borgeren uden en rimelig grund én eller flere gange udebliver fra tilbud eller jobsamtaler eller ikke aktivt søger job m.v.

Den skærpede rådighedssanktion betyder, at kommunen kan træffe afgørelse om, at en borger mister retten til hjælp i op til tre måneder.

I forbindelse med afgørelsen, skal kommunen derfor vurdere, om borgeren skal have en skærpet rådighedssanktion på en, to eller tre måneder. I vurderingen kan indgå flere forskellige momenter, herunder hvor lang en periode forseelserne strækker sig over. Kommunen kan endvidere lægge vægt på, om det er første gang, kommunen påtænker at træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion, eller om borgeren flere gange tidligere har været omfattet af en skærpet sanktion.

Kommunen skal vurdere, om den skærpede rådighedssanktionen står i et rimeligt forhold til borgerens forseelser, dvs. om der er proportionalitet mellem sanktion og forseelse.

I vores gennemgang af de 61 sager har vi vurderet, at kommunen i 52 af sagerne har foretaget en vurdering af, om borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse tilbud m.v. jf. § 40 a, stk. 1.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNEN HAR VURDERET AT BORGEREN MED SIN ADFÆRD HAR UDVIST MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED

I en sag er en jobparat kontanthjælpsmodtager den 15. marts 2022 sanktioneret for udeblivelse fra tilbud, manglende overholdelse af aftale om jobsøgning og udeblivelse fra samtale. Borgeren har ikke reageret på kommunens partshøringer. Kommunen vejleder borgeren om skærpet rådighedssanktion, fordi borgeren er sanktioneret flere gange inden for det sidste halve år, samt at borgeren for nyligt har fået lukket sin sag grundet sanktion og nu igen er udeblevet fra tilbud, ikke har overholdt aftale om jobsøgning og er udeblevet fra samtale.

Borgeren tilsidesætter herefter på ny sin pligt til at stå til rådighed, ved at udeblive fra en samtale den 18. marts 2022.

Kommunen træffer den 28. marts 2022 afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Kommunen vurderer, at borgeren systematisk ikke medvirker til at stå til rådighed, og dermed udviser manglende vilje til at stå til rådighed. Kommunen lægger vægt på borgerens udeblivelser fra samtaler og tilbud, og på borgerens manglende overholdelse af jobsøgningsaftaler. Kommunen lægger også vægt på, at borgeren tidligere har udvist manglende vilje til at stå til rådighed, og at borgeren ikke har været i kontakt med kommunen siden borgerens visitationssamtale den 22. februar 2022.

Da det er kommunen, der foretager vurdering af, om borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed, skal kommunen sikre, at borgeren bliver bekendt med, hvad det er, kommunen har lagt vægt på i sin vurdering af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed. Det bør derfor fremgå klart af kommunens afgørelse om skærpet rådighedssanktion, hvilke forhold der er lagt vægt på i vurderingen af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed.

Vi har i vores gennemgang af de 61 sager set, at kommunerne i 48 af 61 sager har lagt vægt på tidligere afgørelser om sanktion i deres vurdering af borgerens adfærd (tabel 2.3). I 18 af sagerne lægger kommunerne vægt på borgers adfærd, i ni sager på tidligere eksempler på manglende rådighed og i 14 sager på det samlede billede af borgerens sag. Der er i øvrigt to af sagerne, hvor det ikke kan vurderes, hvad kommunen har lagt vægt på, fordi det ikke fremgår af sagen, samt en enkelt

sag hvor kommunen har lagt vægt på, at der rejses tvivl om borgeren opholder sig på den oplyste adresse.

Tablet 2.3 HVILKE FORHOLD HAR KOMMUNEN LAGT VÆGT PÅ VED VURDERINGEN AF, OM BORGER MED SIN ADFÆRD UDVISER EN MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED FOR ARBEJDE, UDDANNELSE, TILBUD M.V. jf. § 40 a, stk. 1?

	Antal sager
Tidligere afgørelser om sanktion	48
Tidligere eksempler på manglende vilje til at stå til rådighed	9
Borgers adfærd	18
Det samlede billede af borgers sag	14
Andet	3

Note: Kommunerne kan angive flere begrundelser.

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR KOMMUNEN IKKE HAR FORETAGET EN KONKRET VURDERING AF BORGERENS MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED

I en sag er en jobparat borger udeblevet fra en samtale den 25. februar 2022. Det fremgår ikke af kommunens afgørelse om skærpet rådighedssanktion, af partshøringen forud for afgørelsen eller af sagens akter i øvrigt, at kommunen konkret har vurderet, at borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed.

Kommunen begrundet afgørelsen således: "Du har tilsidesat pligten til at stå til rådighed på ny, efter at der den 17. februar 2022 er truffet afgørelse om sanktion samt vejledt om skærpet rådighedssanktion."

Vi ville have ændret denne sag, fordi kommunen ikke har vurderet, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed.

Det er afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen forholder sig til de konkrete oplysninger, der er i borgerens sag, og husker at inddrage alle relevante oplysninger i vurderingen.

BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN

Kommunens afgørelse om skærpet rådighedssanktion skal indeholde en fyldestgørende begrundelse. Det betyder, at den skal indeholde:

- de hovedhensyn, der har været bestemmende for vurderingen,
- henvisning til de relevante retsregler og
- en kort redegørelse for de oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

§

KRAV TIL BEGRUNDELSE EFTER FORVALTNINGSLOVEN

§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

...

Som det fremgår af tabel 2.4, har kommunen i 55 ud af 61 sager ikke begrundet afgørelsen om skærpet rådighedssanktion tilstrækkeligt. I seks sager er begrundelsen tilstrækkelig. Så selvom vi kan se i tabel 2.3, at kommunen inddrager forskellige forhold i sin vurdering af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed, er det kun i meget få sager, at afgørelsen om skærpet rådighedssanktion er tilstrækkeligt begrundet.

Af de 54 sager, hvor kommunen ikke har begrundet afgørelsen tilstrækkeligt, er der 26 sager, hvor borgeren er aktivitetsparat, og 29 sager hvor borgeren er jobparat.

TABEL 2.4 HAR KOMMUNEN BEGRUNDET AFGØRELSEN TILSTRÆKKELIGT?

	Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	I alt
Ja	6	0	6
Nej	29	26	55
I alt	35	26	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

Vi ser, at kommunerne i de fleste tilfælde er gode til at henvise til, at borgeren tidligere har fået en afgørelse om sanktion, og at borgeren på ny har tilsidesat pligten til at stå til rådighed. Men det er meget få sager, hvor vi ser, at kommunen herudover både har begrundet, hvilke hovedhensyn der har været bestemmende for vurderingen af, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed. Samtidig får kommunen ikke givet en kort redegørelse for de oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion.

Det er en afgørende betingelse for, at der kan træffes afgørelse om skærpet rådighedssanktion, at kommunen vurderer, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed.

Vurderingen skal fremgå af kommunens begrundelse for afgørelsen.

Nedenstående boks viser et eksempel på en sag om en borger, hvor kommunen har begrundet afgørelsen tilstrækkeligt:

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNEN HAR BEGRUNDET AFGØRELSEN TILSTRÆKKELIGT

I en sag har kommunen begrundet afgørelsen med, at borgeren er jobparat. Kommunen har også begrundet afgørelsen med kommunens vurdering om, at borger med sine gentagne og forskellige undladelser af pligten til at stå til rådighed har udvist manglende vilje. Herudover henviser kommunen også til, at borgeren ikke har reageret eller svaret på partshøringen.

I boksen nedenfor er der et eksempel på en sag, hvor kommunen ikke har begrundet afgørelsen tilstrækkeligt:

EKSEMPEL PÅ EN SAG HVOR KOMMUNEN IKKE HAR BEGRUNDET AFGØRELSEN TILSTRÆKKELIGT

I en sag har kommunen alene begrundet afgørelsen om skærpet rådighedssanktion med, at borger på ny har tilsidesat pligten til at stå til rådighed efter, at der den 15. marts 2022 er truffet afgørelse om sanktion.

Det fremgår således ikke af begrundelsen for afgørelsen, hvorfor kommunen vurderer, at betingelserne for at kunne pålægge borgeren en skærpet rådighedssanktion er opfyldt. Det fremgår således ikke, at kommunen har vurderet, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed.

INDDRAGELSE AF ALLE RELEVANTE FORHOLD I SAGEN

Vi har også set på, om kommunen har inddraget alle relevante forhold i vurderingen af, om borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse. Det gælder både for de jobparate og de aktivitetsparate borgere. Vores gennemgang viser, at i 14 ud af 52 sager har kommunen inddraget alle relevante forhold. I 20 ud af de 52 sager er der ikke inddraget alle relevante forhold, og i 18 ud af de 52 sager ved vi ikke, om kommunen har inddraget alle relevante forhold.

Af de 20 sager, hvor kommunen ikke har inddraget alle relevante forhold, er borgeren i de 18 af sagerne aktivitetsparat, og i de resterende to sager er borgerne jobparate. Se tabel 2.5.

TABEL 2.5 HAR KOMMUNEN INDDRAGET ALLE RELEVANTE FORHOLD?

	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	I alt
Ja	0	14	14
Nej	18	2	20
Ved ikke	6	12	18
I alt	24	28	52

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

Fælles for de 14 sager er, at kommunen har forholdt sig til alle relevante oplysninger i sagen. Kommunen har således både

forholdt sig til alle de oplysninger, som borgeren er kommet med i sagen, og har af egen drift inddraget øvrige relevante oplysninger i sagen i forhold til de vurderinger, som kommunen er forpligtet til at foretage ifølge lovgivningen.

Fælles for de 20 sager, hvor kommunen ikke har inddraget alle relevante forhold, er, at kommunen enten ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt eller ikke har forholdt sig til oplysninger i sagen, som var relevante i forhold til kommunens vurdering af borgerens adfærd, herunder om borgeren havde en rimelig grund til ikke at opfylde sin rådighedsforpligtelse, om der forelå andre forhold, end de rimelige grunde, som kan føre til, at den aktivitetsparate borger ikke skal opfylde sin rådighedsforpligtelse, herunder om en skærpet rådighedssanktion ville fremme den aktivitetsparate borgers rådighed.

Nedenfor er et eksempel på en sag, hvor kommunen ikke har inddraget alle relevante forhold:

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNEN IKKE HAR INDDRAGET ALLE RELEVANTE FORHOLD

I en sag træffer kommunen den 28. januar 2021 afgørelse om skærpet rådighedssanktion i forhold til en aktivitetsparat borger. I begrundelsen for afgørelsen lægger kommunen alene vægt på borgerens tidligere udeblivelser, og at borgeren på ny har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed.

Det fremgår ikke, hvorfor kommunen vurderer, at borgeren udviser manglende vilje til at stå til rådighed, og dermed hvad det nærmere er, kommunen har lagt vægt på.

Fordi kommunen udøver et skøn om borgerens adfærd, er det vigtigt for afgørelsens rigtighed, at kommunen husker at inddrage alle relevante forhold i sin vurdering.

Det skal fremgå af borgerens afgørelse, hvilke forhold kommunen har lagt vægt på i sin vurdering af borgerens adfærd.

SÆRLIGE FORHOLD FOR AKTIVITETSPARATE BORGERE

Når kommunen skal vurdere, om borgerens adfærd er udtryk for manglende vilje til at stå til rådighed, er det relevant at inddrage oplysningerne om borgerens visitation som job- eller aktivitetsparat.

I de 52 sager, hvor kommunen har foretaget en vurdering af, om borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed, har vi undersøgt, om kommunen har taget hensyn til borgerens visitation som job- eller aktivitetspart i vurderingen af borgernes adfærd.

Som det fremgår af tabel 2.6, har kommunen i 44 ud af 52 sager ikke taget hensyn til borgers visitation som jobparat eller aktivitetsparat i sin vurdering af borgerens vilje til at stå til rådighed.

TABEL 2.6 HAR KOMMUNEN TAGET HENSYN TIL BORGERS VISITATION SOM JOBPARAT ELLER AKTIVITETSPARAT I SIN VURDERING AF, OM BORGER UDVISER EN MANGLENDE VILJE TIL AT STÅ TIL RÅDIGHED?

	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	I alt
Ja	3	5	8
Nej	21	23	44
I alt	24	28	52

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, hvoraf kommunen i 52 af sagerne foretaget en vurdering af, om borger med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed, 2022

Ud over at det kan være relevant for kommunen at inddrage oplysningerne om borgers visitation i forhold til vurderingen af borgerens adfærd, skal kommunen altid forholde sig til, om der er tale om en job- eller aktivitetsparat borger, når kommunen træffer afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Det skal kommunen, fordi der i loven er forskellige krav til en jobparat og en aktivitetsparat borger. Lovgivningen indeholder særlige hensyn til den aktivitetsparate borger, som kommunen skal iagttage, hvis kommunen vil træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Det er således en betingelse efter § 13, stk. 8, i LAS og § 16, stk. 3, i Bekendtgørelse rådighed for personer der ansøger om eller modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp som aktivitetsparate, at kommunen konkret vurderer, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejds muligheder, herunder om en sanktion vil fremme den aktivitetsparate borgers rådighed. Hvis en sanktion ikke vurderes at ville fremme rådigheden, skal kommunen ikke pålægge den aktivitetsparate borger en skærpet rådighedssanktion.

I de 26 sager, hvor borgeren er aktivitetsparat, har kommunen ikke i sin begrundelse for afgørelsen vurderet, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at borgeren ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder, herunder om en sanktion vil fremme borgerens rådighed.

Det er afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen sikrer, at de særlige hensyn, der gælder i forhold til aktivitetsparate borgere, er opfyldt, og at det fremgår af kommunens begrundelse.

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR DET HAR HAFT BETYDNING FOR AFGØRELSEN, AT KOMMUNEN IKKE HAR FORHOLDT SIG TIL, OM BORGEREN ER JOB- ELLER AKTIVITETSPARAT

I en sag har kommunen truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion den 8. november 2021. Det fremgår ikke af kommunens afgørelse, at kommunen i vurderingen af, om borger med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed, har inddraget det forhold, at borger er aktivitetsparat.

Det fremgår ikke af kommunens afgørelse, at kommunen har foretaget en vurdering af, om der er andre forhold hos den aktivitetsparat borger, som gør, at borgeren ikke skal pålægges en skærpet rådighedssanktion, herunder om sanktionen vil fremme rådigheden.

Vi ville have ændret denne sag, fordi kommunen ikke har forholdt sig til betingelserne for at kunne sanktionere en aktivitetsparat borger.

Det er afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen forholder sig til, om der er andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at en aktivitetsparat borger ikke har pligt til at udnytte sin rådighed, herunder om en skærpet rådigheds-sanktion vil fremme borgerens rådighed.

**UDVIDET PARTS-
HØRING AF AKTI-
VITETSPARATE
BORGERE**

I forhold til de aktivitetsparate borgere skal kommunen også iagttage kravet om udvidet partshøring, inden kommunen træffer afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Det betyder, at hvis borgeren ikke reagerer på kommunens skriftlige partshøring, skal kommunen udtømme alle rimelige

muligheder for at opnå personlig kontakt med borgeren om årsagen til borgerens manglende vilje til at stå til rådighed, inden kommunen træffer afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Vi henviser i øvrigt til afsnittet om partshøring i kapitel 4.

I boksen nedenfor kommer Ankestyrelsen med anbefalinger på baggrund af sagsgennemgangen:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal forholde sig til de konkrete oplysninger, der er i borgerens sag.
- Kommunen skal vurdere, om en skærpet rådighedssanktionen står i et rimeligt forhold til borgerens forseelse.
- Kommunen skal begrunde, hvorfor kommunen vurderer, at de enkelte betingelser for at kunne pålægge borgeren en skærpet rådighedssanktion er opfyldt i den konkrete sag.
- Kommunen skal i den forbindelse angive, hvilke hovedhensyn der har været bestemmende for kommunens vurdering om, at borgeren med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen også begrunde, om en skærpet rådighedssanktion vil fremme rådigheden. Det er vigtigt, at kommunen altid forholder sig til, om der er tale om en aktivitetsparat eller jobparat borger, så kommunen er klar over, hvilke betingelser der skal være opfyldt for at sanktionere den pågældende borger.
- Kommunen skal sikre, at det fremgår af afgørelsen, hvad det er, kommunen har lagt vægt på i vurderingen af borgerens adfærd, herunder hvorfor kommunen vurderer, at borgeren med sin adfærd udviser manglende vilje til at stå til rådighed.

KOMMUNENS TILBUD/AKTIVITETER

Kommunen skal samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1, give borgeren en aktivitet,

som borgeren kan møde ind til. Aktiviteterne skal kunne påbegyndes samme dag, som afgørelsen om den skærpede rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1, har virkning fra, jf. § 40 a, stk. 2. Borgeren modtager hjælp for de dage, hvor borgeren deltager i tilbud, møder til samtaler eller møder i jobcenteret m.v., jf. § 40 a, stk. 2.

Aktiviteten kan være et tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, daglige samtaler eller pligt til at møde dagligt i jobcenteret m.v.

Der skal være mulighed for, at borgeren, der er omfattet af en skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, stk. 1, kan møde frem i aktiviteten dagligt.

§

§ 40 a om Tilbud/Aktiviteter

...

Stk. 2. Kommunen skal samtidig med afgørelsen efter stk. 1, give personen et tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, daglige samtaler eller pligt til at møde dagligt i jobcenteret m.v. Aktiviteter efter 1. pkt. skal kunne påbegyndes samme dag, som afgørelsen efter stk. 1 har virkning fra. Personen modtager hjælp efter §§ 22-25 for de dage, hvor den pågældende deltager i tilbud, møder til samtaler eller møder i jobcenteret m.v.

...

Det er kommunen, der ud fra en konkret og individuel vurdering træffer afgørelse om, hvilken aktivitet borgeren skal have for at få mulighed for at møde op og vise sin vilje til at stå til rådighed.

Når kommunen skal give borgeren et tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v. eller integrationsloven, skal tilbuddet gives i overensstemmelse med reglerne heri. I forhold til tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats betyder det, at tilbuddet så vidt muligt skal være rettet mod

beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, og gives ud fra den enkeltes ønsker og forudsætninger med henblik på, at borgeren hurtigst muligt opnår varig beskæftigelse og hel eller delvis selvforsørgelse, med mindre tilbuddet fastsættes under hensyn til konkrete behov på arbejdsmarkedet. Hvis kommunen i forbindelse med en skærpet rådighedssanktion træffer afgørelse om, at borgeren skal møde i et tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om compensation til handicappede i erhverv m.v. eller integrationsloven, skal kommunen afgive tilbuddet sammen med afgørelsen om den skærpede rådighedssanktion, og det skal klart fremgå af afgørelsen, at borgeren har mulighed for at klage over tilbuddet.

Kommunerne skal ved afgivelsen af tilbuddet m.v. efter § 40 a, stk. 2, tage højde for, om borgeren har en rimelig grund til ikke at tage imod tilbuddet.

Kommunen skal således ved afgivelsen af tilbud, indkaldelse til samtaler eller daglig pligt til at møde frem i jobcenteret m.v. sikre, at borgeren kan møde i aktiviteten, og at borgeren ikke i forhold til den eller de konkrete aktiviteter har en rimelig grund til ikke at deltage, jf. § 13, stk. 7. Det kan f.eks. være, at borgeren ikke kan deltage i tilbuddet på grund af egen sygdom, har ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption, har børnepasningsproblemer, eller at afstanden mellem bopæl og tilbud medfører en urimelig belastning på grund af transporttid eller transportvanskeligheder.

Kommunen skal desuden være opmærksom på, at kommunen altid skal foretage en konkret vurdering af, om der i det enkelte tilfælde foreligger andre forhold, end de rimelige grunde, der kan begrunde, at en aktivitetsparat borger ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder. Der henvises til bekendtgørelsens § 10.

Hvis kommunen ikke giver borgeren et tilbud, indkalder den pågældende til daglige samtaler eller giver borgeren en pligt til at møde dagligt i jobcenteret m.v., kan hjælpen ikke ophøre. Hjælpen kan tidligst ophøre fra det tidspunkt, hvor kommunen har stillet et tilbud til rådighed, har indkaldt borgeren til en samtale eller har givet borgeren en pligt til dagligt fremmøde i jobcenteret m.v., som borgeren kan møde frem i.

Vores gennemgang af de 61 sager viser, at i 59 af sagerne har borgeren fået et tilbud eller en aktivitet, hvor borgeren kan møde og modtage hjælp for de dage, hvor borgeren møder op. I to af sagerne er der ikke dokumentation for, at borgeren har fået et tilbud eller en aktivitet, hvor borgeren kan møde op og vise sin rådighed.

I forhold til kommunens afgørelse om rådighedssanktionens længde fremgår det af tabel 2.7, at kommunen i halvdelen af sagerne har truffet afgørelse om en skærpet rådighedssanktion på tre måneder. I 26 af sagerne har kommunen truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion i en eller to måneder. I fire sager har kommunen truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion i en anden periode end de en, to eller tre måneder.

TABEL 2.7 DEN SKÆRPEDE RÅDIGHEDSSANKTIONSLÆNGDE: HVOR LANG EN PERIODE HAR KOMMUNEN TRUFFET AFGØRELSE OM?

	Antal aktivitetsparate, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	Antal Jobparate, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	Antal borgere i alt
1 måned	7	3	10
2 måneder	11	5	16
3 måneder	8	23	31
Andet	0	4	4
I alt	26	35	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

Kommunen skal altid foretage en konkret vurdering af, om en borger skal have en, to eller tre måneders skærpet sanktion, og kommunen skal altid vurdere, om sanktionen står i et rimeligt forhold til forseelserne, dvs. om der er proportionalitet mellem sanktion og forseelse. Vores gennemgang af sagerne viser, at kommunerne i 46 af de 61 sager ikke har begrundet afgørelsen om sanktionens længde.

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR DEN SKÆRPEDE RÅDIGHEDS LÆNGDE ER BEGRUNDET

I en sag træffer kommunen den 31. marts 2022 afgørelse om skærpet rådighedssanktion i 2 måneder fra den 1. april 2022. Borgeren er jobparat. Kommunen begrundede den skærpede sanktions længde med, at det er anden gang inden for kort tid, borger er under rådigheds-vurdering. Kommunen henviser også til borgerens manglende vilje til at stå til rådighed (herunder udeblivelser) samt til, at borgeren ikke har medvirket til oplysning af sagen, selvom borger er partshørt herom.

Vores gennemgang viser også, at i de fleste sager (54 ud af 61) kan tilbuddet eller aktiviteten påbegyndes samme dag, som afgørelsen er gældende fra.

Det skal fremgå af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvornår afgørelsen er gældende fra, og tilbud eller aktiviteter skal kunne påbegyndes samme dag som afgørelsen om den skærpede rådighedssanktion er gældende fra, så borgeren i perioden med skærpet rådighedssanktion har mulighed for at møde frem og dermed vise sin vilje til at stå til rådighed.

Det skal udtrykkeligt og klart fremgå af afgørelsen, hvad borgeren skal gøre for igen at blive berettiget til at få udbetalt hjælp i den periode, hvor borgeren er omfattet af skærpet rådighedssanktion. Det skal tillige fremgå af afgørelsen, at borgeren kun modtager hjælp for de dage, hvor borgeren deltager i tilbud, møder til samtaler eller møder i jobcenteret m.v., som anvist af jobcenteret. jf. § 40 a, stk. 1, 2 og 7.

I boksen nedenfor kommer Ankestyrelsen med anbefalinger på baggrund af sagsgennemgangen:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at det fremgår af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvornår afgørelsen er gældende fra, og at tilbuddet eller aktiviteten kan påbegyndes samme dag som afgørelsen er gældende fra.
- Ved afgivelse af tilbuddet eller aktiviteten, skal kommunen tage højde for, om borgeren har en rimelig grund til ikke at tage imod tilbuddet eller aktiviteten.
- Kommunen skal konkret vurdere, om borgeren skal have en skærpet rådighedssanktion i 1, 2 eller 3 måneder. Kommunen skal begrunde den skærpede rådighedssanktions længde.
- Det er vigtigt, at kommunen altid forholder sig til, om der er tale om en aktivitetsparat eller jobparat borger, så kommunen er klar over, hvilke betingelser der skal være opfyldt for at sanktionere borgeren.
- Kommunen skal sikre, at det fremgår klart af afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, hvad borgeren skal gøre for igen at blive berettiget til at få udbetalt hjælp i den periode, hvor borgeren er omfattet af skærpet rådighedssanktion. Det skal tillige fremgå af afgørelsen,

at borgeren kun modtager hjælp for de dage, hvor borgeren deltager i tilbud, møder til samtaler eller møder i jobcenteret m.v., som anvist af jobcenteret.

OPHØR AF HJÆLPEN

Den skærpede rådighedssanktion består som tidligere nævnt i, at borgeren i op til tre måneder mister retten til hjælp, således at borgeren alene modtager hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud eller aktiviteter, som jobcenteret har givet. Hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren, ophører hjælpen helt, og borgerens sag lukkes.

Kommunen skal samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, træffe afgørelse om ophør og lukning af borgerens sag, hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren, jf. § 40 a, stk. 7.

Det er afgørende for afgørelsen om ophør af borgerens hjælp på grund af skærpet rådighedssanktion, at kommunen træffer afgørelsen om ophør samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion. Hvis kommunen ikke får truffet afgørelse om ophør af hjælpen, samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, kan kommunen ikke, hvis borgeren udebliver i en hel kalendermåned, lade borgerens hjælp ophøre med henvisning til § 40 a, stk. 7. Kommunen vil i den situation først kunne lade hjælpen ophøre, hvis borgeren på et senere tidspunkt på ny udviser manglende vilje til at stå til rådighed, og de øvrige betingelser for skærpet rådighedssanktion i øvrigt er opfyldt.

§ 40 a om ophør af hjælpen

§ 40 a....

Stk. 7. Kommunen træffer samtidig med afgørelsen efter stk. 1 afgørelse om, at hvis en person i en hel kalendermåned udebliver fra de aktiviteter, som kommunen har givet personen efter stk. 2, ophører hjælpen helt, og personens sag lukkes. Hvis perso-

nen er gift, skal kommunen samtidig med afgørelsen efter 1. pkt. træffe afgørelse om, at hjælpen til ægtefællen ophører, og den pågældendes sag lukkes. Personen og dennes ægtefælle kan ansøge om og modtage hjælp på ny, såfremt de opfylder betingelserne for hjælpen.

...

Vi har set på, om kommunen samtidig med afgørelsen om § 40 a, stk. 1, har truffet afgørelse om, at hjælpen til borgeren ophører, og at borgerens sag lukkes, hvis borgeren udebliver fra de aktiviteter, kommunen har givet borgeren i en hel kalendermåned.

Vores undersøgelse viser, at i 14 ud af 61 sager har kommunen ikke truffet afgørelse om ophør af borgerens hjælp samtidig med afgørelsen om § 40 a, stk. 1.

Vi har i forbindelse med undersøgelsen set eksempler på, at kommunerne ikke i forbindelse med afgørelsen om § 40 a, men først efterfølgende har truffet afgørelse om ophør af borgerens hjælp som følge af udeblivelse fra den aktivitet, som kommunen har givet borgeren efter § 40 a, stk. 2. Kommunen ikke på den baggrund lade borgerens hjælp ophøre.

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal samtidig med afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, træffe afgørelse om ophør og lukning af borgerens sag, hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren.
- Kommunerne skal sikre, at det fremgår tydeligt af kommunens afgørelse om ophør af borgerens hjælp, at hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de tilbud eller aktiviteter, som kommunen har givet borgeren, så ophører borgerens sag, og sagen lukkes.

Kommunens vejledning af borgeren

Det er en betingelse for at anvende sanktionsreglerne i LAS §§ 36-40 a, at kommunen vejleder borgeren om alle rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen, jf. LAS § 35, stk. 1.

Det er herudover en betingelse for at anvende reglerne om skærpet rådighedssanktion, at kommunen skriftligt vejleder borgeren og dennes eventuelle ægtefælle om den skærpede rådighedssanktion, jf. LAS § 35, stk. 2. Der er tale om en udvidet vejledningspligt forud for brugen af den skærpede rådighedssanktion.

I dette kapitel ser vi på, om kommunen i de gennemgåede sager har overholdt kravet om vejledning af borgeren. Vi ser på:

- om kommunen har vejledt borgeren om rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen, jf. LAS § 35, stk. 1, og
- om kommunen har vejledt borgeren korrekt om den skærpede rådighedssanktion, jf. LAS § 35, stk. 2

I kapitlet beskriver vi følgende hovedpointer:

HOVEDPUNKTER

- Kommunerne er overvejende gode til at vejlede borgeren i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 1. Men i omkring en fjerdedel af sagerne har kommunerne ikke vejledt borgeren i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 1, inden kommunen sanktionerer borgeren.
- Det er dog kun i godt halvdelen af sagerne, hvor kommunen skriftligt har vejledt borger om skærpet rådighedssanktion i forbindelse med den forudgående afgørelse om sanktion, at vejledningen er i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 2.
- Der er eksempler på sager, hvor vi ville ændre kommunens afgørelse allerede som følge af mangelfuld vejledning.

- Der er også enkelte eksempler på sager, hvor der ikke er dokumentation for, at borgeren er vejledt. I de sager har vi været nødt til at vurdere, at borgeren på det foreliggende grundlag ikke var vejledt.

I kapitlet kommer vi frem til følgende anbefalinger til kommunerne på baggrund af sagsgennemgangen med henblik på, at kommunerne opfylder lov og praksis på området:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

A) Vedr. sanktioner generelt

- Kommunen skal sikre, at borgeren er vejledt i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 1.
- Kommunen skal sikre, at borgeren senest ved første jobsamtale får gennemgået og drøftet vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren senest ved første jobsamtale får udleveret vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren umiddelbart efter første jobsamtale får tilsendt vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren genvejledes minimum hvert halve år, således at vejledningen om rettigheder og pligter gennemgås med borgeren og gøres tilgængelig for borgeren. Kommunen skal sikre, at vejledningen gennemgås hyppigere, hvis borgeren har behov for det eller anmoder om det.

B) Vedr. skærpet rådighedssanktion

- Kommunen skal sikre, at kommunen skriftligt har vejledt borgeren om den skærpede rådighedssanktion i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion.
- Kommunen skal sikre, at den skriftlige vejledning om skærpet rådighedssanktion er udtrykkelig og klar, og at den indeholder vejledning om:

1) konsekvenserne for hjælpen, hvis borgeren igen uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v.,

2) at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret,

3) at borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter, og

4) at ægtefællens sag ligeledes lukkes, og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, fordi borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter.

- Kommunen skal kunne dokumentere den vejledning, som borgeren har fået.

VURDERING AF VEJLEDNINGSPLIGTEN

I gennemgangen af de 61 sager om sanktioner har vi foretaget en vurdering af, om kommunen har vejledt borger i overensstemmelse med vejledningspligten i LAS § 35, stk. 1, eller om vi ville have ændret eller hjemvist afgørelsen, hvis den kom ind til Ankestyrelsen som en klagesag på grund af manglende eller mangelfuld vejledning.

Vi har vurderet, om vejledningspligten er overholdt, fordi det er en betingelse for at kunne sanktionere en borger efter § 40 a, at borgeren er vejledt i overensstemmelse med § 35, stk. 1, om alle rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen.

FORENKLING AF VEJLEDNINGS- INDSATS

Ved lovændringen pr. 1. januar 2020 er det besluttet at forenkle tilrettelæggelsen af kommunernes vejledningsindsats både i forhold til indhold og omfang.

Reglerne fremgår af nedenstående boks:

§

VEJLEDNING EFTER LAS § 35, STK. 1

§ 35. Har kommunen ikke vejledt en person, jf. 2. og 3. pkt., inden indkaldelsen til den første jobsamtale efter anmodning om hjælp, kan kommunen, når den indkalder personen til den første jobsamtale, vejlede personen skriftligt om, at personen skal møde til jobsamtalen, og at hvis personen udebliver uden rimelig grund fra jobsamtalen, vil personen blive sanktioneret med en sanktionsats for hver dag, personen udebliver. Fradrag i eller nedsættelse eller ophør af hjælpen efter §§ 36-40 a er i øvrigt betinget af, at kommunen vejleder ansøgeren eller modtageren af hjælp om alle rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen. Kommunen skal

- 1) senest ved første jobsamtale drøfte og gennemgå vejledningen med personen på en måde, der tager hensyn til den pågældendes situation, herunder at vejledningen er givet under hensyn til personens forudsætninger,
- 2) senest ved første jobsamtale sikre, at vejledningen udleveres skriftligt til personen, og at vejledningen umiddelbart herefter sendes til personen,
- 3) sikre, at vejledningen gennemgås og gøres tilgængelig for personen hvert halve år, og
- 4) sikre, at vejledningen gennemgås hyppigere, hvis
  - a. kommunen konkret vurderer, at personen har behov for det, eller
  - b. personen anmoder kommunen om vejledning.

Hvis borgeren ikke er vejledt korrekt om sine rettigheder og pligter efter § 35, stk. 1, kan kommunen ikke sanktionere borgeren efter § 40 a.

VEJLEDNING EFTER § 35, STK. 1

I de 61 sager, som vi har gennemgået, er borgeren blevet vejledt korrekt i 46 sager. Dvs. i 15 sager er borgeren ikke blevet vejledt korrekt efter LAS § 35, stk. 1.

I de sager, hvor kommunen ikke har vejledt borgeren korrekt, er der eksempler på sager, hvor kommunen ikke har sendt dokumentation med i sagen for, at borgeren er vejledt i overensstemmelse med § 35, stk. 1. Det er således muligt, at borgeren er vejledt, men som sagen er oplyst, har vi været nødt til

at vurdere, at borgeren på det foreliggende grundlag ikke er vejledt.

I 7 ud af de 15 sager, hvor borgeren ikke er vejledt i overensstemmelse med § 35, stk. 1, er der ikke dokumentation for, at borgeren er blevet genvejledt, jf. § 35, stk. 1, nr. 3.

Det er afgørende for afgørelsen om skærpet rådighedssanktion, at kommunen sikrer, at de kan dokumentere den vejledning, som borgeren har fået. Det er også afgørende for afgørelsen, at kommunen sikrer, at borgeren genvejledes hvert halve år, således at vejledningen om rettigheder og pligter gennemgås med borgeren og gøres tilgængelig for borgeren. Kommunen skal sikre, at vejledningen gennemgås hyppigere, hvis borgeren har behov for det eller anmoder om det.

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at borgeren er vejledt i overensstemmelse med reglerne i § 35, stk. 1.
- Kommunen skal sikre, at borgeren senest ved første jobsamtale får gennemgået og drøftet vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren senest ved første jobsamtale får udleveret vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren umiddelbart efter første jobsamtale får tilsendt vejledningen om rettigheder og pligter.
- Kommunen skal sikre, at borgeren genvejledes hvert halve år, således at vejledningen om rettigheder og pligter gennemgås med borgeren og gøres tilgængelig for borgeren. Kommunen skal sikre, at vejledningen gennemgås hyppigere, hvis borgeren har behov for det eller anmoder om det.
- Kommunen skal kunne dokumentere den vejledning, som borgeren har fået.

VURDERING AF DEN UDVIDEDE VEJLEDNINGSPLIGT

I gennemgangen af de 61 sager om sanktioner har vi også foretaget en vurdering af, om kommunen har vejledt borger i overensstemmelse med vejledningspligten i LAS § 35, stk. 2, eller om vi ville have ændret eller hjemvist afgørelsen, hvis den kom ind til Ankestyrelsen som en klagesag på grund af mangelfuld vejledning.

Vi har vurderet, om vejledningspligten er overholdt, fordi det er en betingelse for at kunne sanktionere en borger efter § 40 a, at borgeren er vejledt i overensstemmelse med § 35, stk. 2, om skærpet rådighedssanktion.

UDVIDET VEJLEDNINGSPLIGT

Samtidig med de nye regler om skærpet rådighedssanktion i § 40 a er der indført en udvidet vejledningspligt forud for brugen af den skærpede rådighedssanktion.

Baggrunden for den udvidede vejledningspligt forud for anvendelsen af § 40 a er, at afgørelser om bortfald af en borgers forsørgelsesgrundlag er af indgribende betydning for borgerens livssituation. Det er derfor vigtigt, at borgeren er blevet klart og tydeligt vejledt om konsekvenserne for hjælpen, hvis borgeren tilsidesætter sin pligt til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

Den udvidede vejledningspligt fremgår af § 35, stk. 2, i LAS.

Reglerne fremgår af nedenstående boks:

§

§ 35, STK. 2, VEJLEDNING OM SKÆRPET RÅDIGHEDSSANKTION

§ 35.

...

Stk. 2. En sanktion efter § 40 a er endvidere betinget af, at kommunen skriftligt har vejledt personen og dennes ægtefælle om den skærpede rådighedssanktion, hvis kommunen i forbindelse med en afgørelse om en forudgående sanktion påtænker at træffe afgørelse om en skærpet rådighedssanktion, næste gang personen ikke overholder sin rådighedsforpligtelse, fordi personen i så fald med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v. Kommunen skal vejlede om:

- 1) konsekvenserne for hjælpen, hvis personen igen uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v.
- 2) at personen kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor personen opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret, jf. § 40 a, stk. 2,
- 3) at personens sag lukkes og hjælpen ophører, hvis personen i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter, jf. § 40 a, stk. 2, og
- 4) at ægtefællens sag ligeledes lukkes og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis personen er omfattet af nr. 3.

Det er en betingelse, for at kommunen kan anvende reglerne om skærpet rådighedssanktion, at borgeren er vejledt korrekt herom, jf. § 35, stk. 2.

VEJLEDNING EFTER § 35, STK. 2

Vi har undersøgt, om kommunen i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion har vejledt borgeren om skærpet rådighedssanktion, jf. LAS § 35, stk. 2, og om denne vejledning er korrekt.

Ud af de 56 sager, hvor kommunen har truffet en forudgående afgørelse om sanktion, har kommunen vejledt borgeren om skærpet rådighedssanktion i 51 af sagerne.

I 32 af sagerne er kommunens vejledning korrekt. I 24 sager er vejledningen ikke korrekt, heraf er der fem sager, hvor borgeren ikke er vejledt om skærpet rådighedssanktion, og i de resterende 19 sager, er vejledningen ikke tilstrækkelig. Vi ville have ændret de 24 sager, hvor borgeren ikke er vejledt om skærpet rådighedssanktion, eller borger ikke er vejledt tilstrækkeligt, fordi det er en betingelse for at anvende reglerne om skærpet rådighedssanktion, at kommunen skriftligt har vejledt borgeren om den skærpede rådighedssanktion.

KRAV TIL VEJLEDNINGEN

Det skal derfor udtrykkeligt og klart fremgå af den forudgående afgørelse om sanktion eller ved en senere specifik skriftlig vejledning til borgeren, at borgeren kan få en skærpet rådighedssanktion, hvis borgeren fortsat udviser manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v.

KOMMUNEN SKAL VEJLEDE OM:

Kommunen skal vejlede om

- 1) konsekvenserne for hjælpen, hvis borgeren igen uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v.,
- 2) at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret,
- 3) at borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter, og
- 4) at ægtefællens sag ligeledes lukkes, og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, fordi borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter.

Kommunen skal vejlede om alle delene af § 35, stk. 2, ellers kan kommunen ikke anvende reglerne om skærpet rådigheds-sanktion.

Vejledningspligten efter § 35, stk. 2, er således ikke opfyldt, hvis kommunen ikke ved næstkommende afgørelse om §§ 36-40 efter første afgørelse om §§ 36-40 træffer afgørelse om skærpet rådighedssanktion efter § 40 a, men først træffer afgørelse efter § 40 a på et senere tidspunkt/i forbindelse med en senere forseelse.

EKSEMPLER PÅ SAGER, HVOR KOMMUNENS SKRIFTLIGE VEJLEDNING IKKE ER KORREKT

I flere sager vejleder kommunen om følgende: "Du skal være opmærksom på, at hvis du igen uden rimelig grund tilsidesætter din pligt til at stå til rådighed, kan du blive omfattet af en skærpet sanktion, som betyder, at du mister retten til hjælp i op til 3 måneder. Din ret til hjælp vil herefter være betinget af, hvor meget du deltager i en bestemt aktivitet."

Vi ville have ændret de afgørelser, hvor denne vejledning er anvendt, fordi kommunen ikke har vejledt om følgende:

- at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret,
- at borgerens hjælp ophører helt, hvis borgeren i en hel kalendermåned udebliver fra de aktiviteter, som kommunen har givet borgeren, og at borgerens sag lukkes.
- at en eventuel ægtefælles sag ligeledes lukkes, og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis borgerens sag lukkes,

Vi ser flere sager, hvor kommunen ikke har vejledt fyldestgørende om alle delene af § 35, stk. 2.

Kommunen skal dokumentere på borgerens sag, at skriftlig vejledning er givet, herunder hvordan den er givet, hvornår den er givet, og hvilken ordlyd den givne vejledning har haft.

VEJLEDNINGEN HAR BETYDNING FOR AFGØREL- SENS RIGTIGHED

I de 24 sager, hvor borgeren ikke er vejledt tilstrækkeligt efter § 35, stk. 1 og/eller 2, har Ankestyrelsen vurderet, at sagen ville blive ændret, hvis det var en klagesag. Det har vi, fordi det er en betingelse for at kunne sanktionere en borger efter § 40 a, at borgeren er vejledt i overensstemmelse reglerne i § 35, stk. 1, og i forhold til vejledning om skærpet rådigheds-sanktion efter 35, stk. 2.

I boksen nedenfor kommer Ankestyrelsen med anbefalinger på baggrund af sagsgennemgangen:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at kommunen skriftligt har vejledt borgeren om den skærpede rådighedssanktion i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion.

-
- Kommunen skal sikre, at den skriftlige vejledning om skærpet rådighedssanktion er udtrykkelig og klar, og at den indeholder vejledning om:
    - 1) konsekvenserne for hjælpen, hvis borgeren igen uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v.,
    - 2) at borgeren kun får udbetalt hjælp for de dage, hvor borgeren opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde op i jobcenteret m.v. som anvist af jobcenteret,
    - 3) at borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter, og
    - 4) at ægtefællens sag ligeledes lukkes, og hjælpen til ægtefællen ophører, hvis borgerens sag lukkes, og hjælpen ophører, hvis borgeren i en hel kalendermåned ikke møder frem til aktiviteter.
  - Kommunen skal kunne dokumentere den vejledning, som borgeren har fået.
-

Forvaltningsretlige regler

I dette kapitel beskriver vi vores vurdering af udvalgte forvaltningsretlige regler. Vi ser på:

- om kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt
- om kommunen har partshørt borgeren
- om kommunen har inddraget ulovlige kriterier
- om kommunen har givet klagevejledning

I kapitlet beskriver vi følgende hovedpointer:

HOVEDPUNKTER

- Vi ser eksempler på sager, hvor kommunen ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt, inden kommunen har truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Det handler særligt om, at kommunen ikke har forholdt sig til, om borgeren med sin adfærd har udvist manglende vilje til at stå til rådighed, og at kommunen ikke har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren for at få oplyst sagen i forhold til årsagen til undladelsen og borgerens adfærd.
- Vi ser, at kommunerne i nogle sager ikke får partshørt borgeren i overensstemmelse med forvaltningslovens regler. Vi ser også sager, hvor kommunerne ikke får overholdt reglerne om udvidet partshøring af aktivitetsparate borger. De sager ville vi ændre.
- Vi ser ikke, at kommunen inddrager ulovlige kriterier i sagsbehandlingen eller sætter skøn under regel.
- Vi ser, at kommunerne i de fleste sager har givet korrekt klagevejledning. Der er dog tre eksempler på, at kommunen ikke får meddelt borgeren en skriftlig afgørelse om skærpet rådighedssanktion og dermed heller ikke har fået givet borgeren en skriftlig klagevejledning.

Vi har følgende anbefalinger til kommunen på baggrund af sagsgennemgangen med henblik på, at kommunen opfylder lov og praksis på området:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at den har alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere, om betingelserne for at kunne sanktionere borgeren er opfyldt.
- Kommunen skal undersøge, hvad årsagen er, til at borgeren har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed og forholde sig til de oplysninger, som borgeren kommer med. Kommunen skal i den forbindelse tage stilling til, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller dokumentation.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen være opmærksom på, om kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren for at få oplyst sagen i forhold til årsagen til udeblivelsen.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen også begrunde, om en skærpet rådighedssanktion vil fremme rådigheden.

SAGSOPLYSNING

I gennemgangen af de 61 sager om skærpet rådighedssanktion har vi foretaget en vurdering af, om kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt, inden der er truffet afgørelse i sagen.

§

SAGSOPLYSNING

Retsikkerhedslovens kapitel 3 a

Oplysningspligt m.v.

Sag ens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om

- 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, og
- 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a. Myndigheden *kan* efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2. Myndigheden kan uden samtykke til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske forhold og ferieforhold om den, der ansøger om eller får hjælp, og dennes ægtefælle eller samlever, fra andre offentlige myndigheder samt fra arbejdsløsheds-kasser. Tilsvarende oplysninger kan indhentes om andre husstandsmedlemmer. Oplysninger kan samkøres og sammenstilles med data fra myndighedens egne, andre myndigheders og arbejdsløsheds-kassers it-systemer, når dette er nødvendigt for at kontrollere, om betingelserne for at yde hjælp er opfyldt, herunder med henblik på efterfølgende kontrol af, om der er sket fejl eller misbrug i forbindelse med ydelse af hjælp. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune, som indhenter oplysningerne.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan uden samtykke fra borgeren forlange at få nødvendige oplysninger om økonomiske forhold fra pengeinstitutter og arbejdsgivere til brug for stikprøvekontrol i sager efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. med henblik på at kontrollere pensionistens indkomst- og formueforhold. Oplysningerne kan sammenstilles med øvrige oplysninger om økonomiske forhold, som kommunen er i besiddelse af med henblik på kontrol af, om der er sket misbrug i forbindelse med udbetaling af social pension.

Stk. 4. Adgang til oplysninger efter stk. 2, som vedrører optjente feriedage, optjent feriegodtgørelse, tidspunktet

for afholdelse af ferie og udbetalinger af feriepenge, og som er registreret i Feriekonto, skal ske via den elektroniske adgang, som Feriekonto stiller til rådighed.

Stk. 5. Myndigheden kan få terminaladgang til de nødvendige oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2 i indkomstregisteret, jf. § 7 i lov om et indkomstregister. I det omfang oplysningerne som nævnt i stk. 1 eller 2 findes i indkomstregisteret, skal myndigheden indhente oplysningerne herfra, jf. dog stk. 4.

Stk. 6. Ved klage til Ankestyrelsen kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, indhentes ved, at borgeren i den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette. Tilsvarende gælder ved Udbetaling Danmarks behandling af sager efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. for personer med bopæl i udlandet.

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 12. Myndigheden skal give borgeren skriftlig besked om

...

3) konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11 b,

...

Kommunen kan anmode borgeren om at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for, at kommunen kan afgøre, hvilken hjælp borgeren er berettiget til.

Kommunen kan hente visse oplysninger med samtykke fra borgeren. Andre oplysninger kan indhentes uden samtykke.

Hvis borgeren ikke medvirker ved sagens oplysning eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke. Kommunen skal give borgeren skriftlig besked om konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker.

Vi har set på, om kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt, inden den traf afgørelse om skærpet rådighedssanktion. I 34 sager har kommunen oplyst sagen tilstrækkeligt, mens kommunen i 13 sager ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt. I 14 sager ved vi ikke, om kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt.

I de 14 sager, hvor vi ikke ved, om kommunen har oplyst sagen tilstrækkeligt, skyldes det i de syv af sagerne, at der ikke er grundlag for at træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion. I seks af sagerne fremgår det ikke, hvad kommunen har lagt vægt på i sin vurdering af afgørelsen om den skærpede rådighedssanktion. I en enkelt sag er borgeren aktivitetsparat, og kommunen har ikke udtømt alle rimelige muligheder for personlig kontakt.

I boksen nedenfor giver vi et eksempel på en sag, hvor kommunen ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNEN IKKE HAR OPLYST SAGEN TILSTRÆKKELT

I en sag er en aktivitetsparat borger den 22. september 2021 pålagt en skærpet rådighedssanktion blandt andet på baggrund af udeblivelse fra tilbud den 16. september 2021. Borgeren er partshørt den 16. september 2021 om udeblivelse fra tilbud. Borgeren oplyser i en e-mail samme dag, at hun ikke er mødt i praktik, da hun er hjemme med en syg dreng. Hun oplyser også, at hun har været til læge med ham, og at kommunen er velkommen til at tjekke det ved lægen.

Barns sygdom kan være en rimelig grund til at udeblive, hvis der ikke er andre pasningsmuligheder. Kommunen har ikke undersøgt borgerens oplysning om pasning af sygt barn.

I begrundelsen for afgørelsen henviser kommunen til, at borgeren ikke har haft en rimelig grund til at udeblive fra tilbud.

I flere af de sager, hvor kommunen ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt, har kommunen ikke undersøgt om borgeren har en rimelig grund til undladelsen.

I andre af sagerne har kommunen ikke udtømt alle rimelige muligheder for personlig kontakt med en aktivitetsparat borger og har derfor ikke fået oplyst sagen tilstrækkeligt i forhold til

borgerens årsag til at have tilsidesat pligten til rådighed. Se nærmere i afsnittet nedenfor om partshøring.

I en enkelt sag mangler der oplysninger og sagsakter.

I forhold til sagsoplysning kommer Ankestyrelsen på baggrund af sagsgennemgangen med følgende anbefalinger:

ANKESTYRELSEN ANBEFALER

- Kommunen skal sikre, at den har alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere, om betingelserne for at sanktionere borgeren er opfyldt.
- Kommunen skal undersøge, hvad årsagen er til, at borgeren har tilsidesat sin pligt til at stå til rådighed og forholde sig til de oplysninger, som borgeren kommer med. Kommunen skal i den forbindelse tage stilling til, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller dokumentation.
- I forhold til aktivitetsparate borgere skal kommunen være opmærksom på, om kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren for at få oplyst sagen i forhold til årsagen til udeblivelsen.

PARTSHØRING

I dette afsnit ser vi på, om kommunen har partshørt borgeren, inden kommunen traf afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Reglerne om partshøring findes i forvaltningsloven. Vi ser også på den udvidede partshøringspligt, der gælder, når der er tale om aktivitetsparate borgere.

PARTSHØRING EFTER FORVALTNINGSLOVENS REGLER

Forvaltningsloven, kapitel 5.

§ 19. Kan en part ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har

gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

...

Kommunen har partshørt i overensstemmelse med forvaltningslovens regler i 43 af de 61 sager. I 18 af sagerne har kommunen ikke partshørt borgeren, jf. tabel 4.1

TABEL 4.1 HAR KOMMUNEN PARTSHØRT BORGEREN?

	Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	I alt
Ja	21	22	43
Nej	14	4	18
I alt	35	26	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

Den skærpede rådighedssanktion betyder, at borgeren i en periode delvis eller helt mister sit forsørgelsesgrundlag. Derfor bør kommunen som alt overvejende hovedregel partshøre borgeren, så borgeren får lejlighed til at forholde sig til de samlede oplysninger i sin sag, som kommunens vurdering om borgerens adfærd og manglende vilje til at stå til rådighed bygger på.

Efter reglerne skal kommunen partshøre borgerne i de tilfælde, hvor kommunen har bestemte oplysninger om sagens faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, som borgeren ikke kan antages at være bekendt med. Kommunen skal ligeledes partshøre borgeren, hvis kommunen vil anvende oplysninger, som borgeren muligvis er bekendt med, men som, borgeren ikke kan antages at være bekendt med, vil blive brugt til at træffe afgørelse om skærpet rådighedssanktion.

Udvidet partshøring

Det er en betingelse for, at kommunen kan sanktionere en aktivitetspart borger, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borger om årsagen til borgerens adfærd.

Det er en betingelse for, at kommunen kan sanktionere en aktivitetsparat borgeren, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at få personlig kontakt med borgeren om årsagen til udeblivelsen.

I fire ud af de 18 sager, hvor kommunen ikke har partshørt borgeren, er borgeren aktivitetsparat.

Kommunen skal forsøge at få personlig kontakt med borgeren, hvis borgeren ikke reagerer på kommunens skriftlige partshøring. Det beror på en konkret vurdering af oplysningerne i borgerens sag, hvilke og hvor mange forsøg på personlig kontakt kommune skal foretage. Kommunen skal dokumentere forsøgene på personlig kontakt på borgerens sag.

LAS

§ 35...

Stk. 7. Forud for fradrag i eller nedsættelse eller ophør af hjælpen efter §§ 36-40 a til en aktivitetsparat modtager af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp skal kommunen have udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med personen med henblik på en vurdering af, om der forelå en rimelig grund til udeblivelsen m.v. Har kommunen vanskeligt ved at opnå personlig kontakt med personen, kan kommunen etablere kontakt til personen via f.eks. en mentor eller et tilbudssted m.v., som personen allerede er i forbindelse med, således at kommunen kan tilvejebringe oplysninger med henblik på en vurdering af, om personen havde en rimelig grund til udeblivelsen m.v. Kontakt kan ligeledes etableres via et familiemedlem, en partsrepræsentant, en værge eller en anden kontaktperson, forudsat at personen eller familiemedlemmet m.v. på forhånd har givet samtykke hertil.

Det er således afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med en aktivitetsparat borger, inden kommunen træffer afgørelse om skærpet rådgivningssanktion.

I boksen nedenfor giver vi et eksempel på en sag, hvor betingelserne om udvidet partshøring af en aktivitetsparat borger ikke er opfyldt.

EKSEMPEL PÅ EN SAG, HVOR KOMMUNEN IKKE HAR UDTØMT ALLE RIMELIGE MULIGHEDER FOR PERSONLIG KONTAKT MED BORGEREN

I en sag, hvor borgeren er aktivitetsparat, har vi vurderet, at der ikke er dokumentation for, at kommunen forud for den forudgående afgørelse om sanktion (udeblivelse fra samtale) har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borger med henblik på en vurdering af, om der forelå en rimelig grund til udeblivelsen fra samtalen.

Kommunen har alene den 2. juni 2021 forsøgt telefonisk kontakt til borger. Kommunen har desuden sendt parts-høringsbrev og e-mail til borger den 26. maj 2021. Der er ikke dokumentation for at kommunen har forsøgt at opnå personligt kontakt med borger for eksempel på borgerens adresse. Det fremgår ikke af sagen, om der er andre måder at komme i personlig kontakt med borgeren på.

Vi ville ændre kommunens afgørelse om skærpet rådig-hedssanktion, allerede fordi kommunen ikke har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med borgeren.

Det er således afgørende for afgørelsens rigtighed, at kommunen har udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med en aktivitetsparat borger om årsagen til borgeres adfærd m.v., inden kommunen træffer afgørelse.

ULOVLIGE KRITERIER ELLER SKØN UNDER REGEL

Vi har i de 61 sager også set på, om kommunen har inddraget ulovlige kriterier eller sætter skøn under regel.

SKØN UNDER REGEL

Når en regel i loven overlader et skøn til kommunen, skal kommunen på baggrund af en konkret og individuel vurdering tage stilling til de forhold, som lovgiver har bestemt skal indgå i vurderingen.

**INGEN BRUG AF
ULOVLIGE
KRITERIER ELLER
SKØN UNDER
REGEL**

Der er ikke inddraget ulovlige kriterier eller sat skøn under regel i nogle af de 61 sager.

I alle de 61 sager har kommunen således behandlet sagerne uden fx at opsætte faste retningslinjer for de forhold, der skal indgå i skønnet.

KLAGEVEJLEDNING

En skriftlig afgørelse skal være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af rette klageinstans og oplysninger om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder oplysning om tidsfrist for indgivelse af klage.

§

FORVALTNINGSLOVEN

§ 25. Afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Det gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

...

I 57 af 61 gennemgåede sager har kommunen givet klagevejledning, jf. tabel 4.2. I de sidste fire sager, er der ikke dokumentation for, at kommunen har truffet en skriftlig afgørelse om skærpet rådighedssanktion, jf. § 40 a, stk. 1, og der er dermed heller ikke dokumentation for, at borgeren i den forbindelse har modtaget en skriftlig klagevejledning.

TABEL 4.2 HAR KOMMUNEN GIVET KLAGEVEJLEDNING?

	Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	I alt
Ja	32	25	57
Nej	3	1	4
I alt	35	26	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

KRITIK ELLER BEMÆRKNINGER I SAGEN

Vi har set på, om Ankestyrelsen i de 61 gennemgåede sager ville udtale kritik eller have givet bemærkninger i sagen, hvis

det var en klagesag. Det fremgår af nedenstående tabel 4.3., at der i fem sager ville være blevet udtalt kritik, eller der ville være blevet givet en bemærkning.

TABEL 4.3 VILLE DER BLIVE UDTALT KRITIK ELLER BEMÆRKNINGER

	Antal
Ja, der ville være blevet udtalt kritik	3
Ja, der ville være blevet givet en bemærkning	2
Nej, ingen af delene	56
I alt	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

I de fem sager, hvor vi ville have udtalt kritik, eller hvor vi ville være kommet med en bemærkning, er årsagen mangelfuld begrundelse. Kommunen har altså ikke begrundet afgørelsen fyldestgørende, men dog tilstrækkeligt til, at afgørelsen ville kunne stadfæstes. I alle fem sager er kommunens begrundelse mangelfuld, fordi det ikke fremgår klart, hvad det er, kommunen har lagt vægt på i sin vurdering af borgerens manglende vilje til at stå til rådighed.

KAPITEL 5

Undersøgelses metode

Denne undersøgelse bygger på en juridisk gennemgang af 61 konkrete sager om sanktioner fra 14 udvalgte kommuner. I sagerne belyser vi kommunernes brug af skærpet rådigheds-sanktion efter § 40 a, stk. 1.

UDVÆLGELSE AF KOMMUNER

Kommunerne blev udvalgt ud fra følgende kriterier med henblik på eventuelt at se forskel i praksis på tværs af landet:

- Kommunestørrelse
- Geografi
- Omfanget af kommunernes afgørelser om skærpet rådigheds-sanktion efter § 40 a, stk. 1, skulle være stort nok til, at vi kunne indhente det antal sager fra kommunerne, som vi havde brug for til undersøgelsen.

Følgende kommuner indgår i undersøgelsen:

- Københavns Kommune
- Odense Kommune
- Gentofte Kommune
- Middelfart Kommune
- Assens Kommune
- Vesthimmerland Kommune
- Aarhus Kommune
- Sønderborg Kommune
- Brønderslev Kommune
- Fredensborg Kommune
- Bornholm Kommune
- Mariagerfjord Kommune
- Favrskov Kommune
- Gladsaxe Kommune

UDVÆLGELSE AF SAGER

Vi har bedt de 14 kommuner om at sende mellem 2 og 13 sager afhængig af, hvor mange afgørelser de ifølge data fra STAR har afgjort efter LAS § 40 a, stk. 1.

Som udgangspunkt ønskede vi at gennemgå 60 sager til vores undersøgelse. Derfor indkaldte vi materiale fra samlet 75 sagsforløb fra de 14 udvalgte kommuner. Det vil sige 15 sagsforløb ekstra. Dette skyldes, at vi ikke tager kontakt til kommunerne, efter materialet er kommet ind til os. Hvis der er sager, der ikke lever op til udvælgelseskriterierne, udgår de af undersøgelsen. Køge kommune har ikke besvaret vores henvendelser og heller ikke fremsendt de to sagsforløb, vi har anmodet om.

Blandt de 73 sagsforløb, vi modtog, var der to forløb, hvor der var truffet to afgørelser efter § 40 a, stk. 1. Dermed havde vi i alt 75 sager i form af 75 afgørelser, selvom vi ikke modtog de to fra Køge kommune. Da der samtidig var 13 sager, som ikke levede op til vores udvælgelseskriterier endte vi med at måle på 61 afgørelser og undlade at måle på den sidste sag.

Kommunerne skulle indsende sager fordelt på målgrupperne jobparate borgere og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, så vi fik sager om begge. Målet var at få en lille overvægt af sager om aktivitetsparate borgere, da der i forhold til de nye sanktionsregler skal tages særligt hensyn til denne målgruppe. Efter frasortering af sager, der ikke levede op til udvælgelseskriterierne var der imidlertid en overvægt af sager om jobparate. Tabellen nedenfor viser den endelige fordeling af de 61 sager i forhold til målgruppe.

TABEL 5.1 FORDELING AF SAGER PÅ MÅLGRUPPE

	Antal
Jobparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 2	35
Aktivitetsparat, der modtager kontanthjælp, § 6, nr. 3	26
I alt	61

Kilde: Ankestyrelsens gennemgang af 61 sager, 2022

For at sikre en tilfældig udvælgelse af sagerne i undersøgelsen, har vi bedt kommunerne om at udvælge de nyeste sager med afgørelse om skærpet rådighedssanktion efter reglerne trådte i kraft 1. januar 2020 og inden d. 1. maj 2022.

Alle relevante sagsakter for denne undersøgelse er beskrevet udførligt i indkaldelsesbrevet. Vi indkaldte som aftalt med undersøgelsens opdragsgiver ikke eventuelt manglende sagsakter efterfølgende. Det er et metodisk valg af hensyn til afgrænsningen af undersøgelsen og ressourcerne til denne.

GENNEMGANG AF SAGER

Sagerne er gennemgået af jurister, som bl.a. behandler klagesager om sanktioner. Gennemgangen har haft fokus på at afdekke kommunernes afgørelser om skærpet sanktion og belyse eksempler på praksis fra kommunerne.

Sagsgennemgangen belyste blandt andet følgende spørgsmål:

- om afgørelsen om skærpet rådighedssanktion er i overensstemmelse med gældende regler og praksis?

- om kommunen har foretaget en vurdering efter § 40 a, stk. 1 af, om borgeren udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde uddannelse m.v., og hvilke forhold kommunen har lagt vægt på ved vurderingen heraf?
- om kommunen ved vurderingen har forholdt sig til, om der er tale om en jobparat eller en aktivitetsparat borger?
- om kommunen foretager særlige hensyn til aktivitetsparate?
- om kommunen har inddraget alle relevante forhold?
- om kommunen har inddraget ulovlige kriterier, f.eks. sat skøn under regel?

Derudover er sagerne også vurderet i forhold til en række forvaltningsretlige regler. Blandt andet om sagen er oplyst og begrundet tilstrækkeligt.

Analyseskema

For at sikre en systematisk gennemgang af sagerne har vi udarbejdet et analyseskema, der er blevet udfyldt for hver sag. Dette skema fremgår af bilag 2 i bilagsrapporten. De udfyldte analyseskemaer er blevet sendt i høring hos de kommuner, som har indsendt de gennemgåede sager med henblik på afklaring af faktuelle forhold.

AFGRÆNSNING

Undersøgelsen giver eksempler på henholdsvis korrekt og mangelfuld sagsbehandling hos kommunerne med henblik på at skabe læring i kommunerne. For at belyse et bredt udvalg af forskellige eksempler på kommunernes praksis har vi udvalgt kommuner med forskellig størrelse, geografisk placering og antal afgørelser efter § 40 a, stk. 1.

Da der gennemgås et mindre antal udvalgte sager, er det ikke muligt at generalisere resultaterne af undersøgelsen til samtlige afgørelser i alle landets kommuner eller samtlige afgørelser, som de deltagende kommuner har truffet om sanktion. Det vil sige, at undersøgelsen ikke afdækker i hvilket omfang, bestemmelserne bliver brugt i overensstemmelse med gældende regler og praksis på området mv. men derimod belyser variationer i kommunernes brug af reglerne.

Vi kan imidlertid genkende de udfordringer, der viser sig i sagsgennemgangen fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling på området, og vi formoder derfor, at de identificerede udfordringer også vil kunne gøre sig gældende i andre end de undersøgte sager.